

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

ЛИПЕНЬ 2016

У К Р А Ї Н И Військо

№7 (189)

БОЙОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Професійна армія є першим форпостом захисту суверенітету і територіальної цілісності України

ЗАХИСТИ СВОЇХ!

ПІДПИШИ КОНТРАКТ ЗІ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ,
ЩО ВІДСЛУЖИЛИ 11 МІСЯЦІВ СЛУЖБИ
ПО МОБІЛІЗАЦІЇ (СТРОКОВУ СЛУЖБУ),
АБО ГРОМАДЯНИ, ЗВІЛЬНЕНІ
З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ
ПІД ЧАС ДІЇ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ
(з БЕРЕЗНЯ 2014)

**МОЖУТЬ ПІДПИСАТИ
КОНТРАКТ
ЗІ ЗБРОЙНИМИ
СИЛАМИ УКРАЇНИ**

ВИКОРИСТАЙ СВІЙ ДОСВІД ТА ОТРИМАЙ:

Одноразову грошову допомогу для мобілізованих –
від 11024 до 13780 грн

Безкоштовну вищу освіту після першого контракту
(в т.ч. 6 місячного) без відриву

Можливість контракту **лише на 6 місяців**

Місце роботи і посада зберігаються, а з бюджету компенсується
середній заробіток

Грошове забезпечення військовослужбовцям за контрактом
у розмірі до 7 тис. грн. (для рядових посад)

Виплату грошової компенсації за піднайом житла (рядовим та
сержантам)

ЗАЦІКАВИВСЯ? ЗВЕРНИСЯ ДО ВІДДІЛЕННЯ
ОСОБОВОГО СКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ
ЧАСТИНИ АБО ДО ВІЙСЬКОМАТУ
ЗА МІСЦЕМ ПЕРЕБУВАННЯ НА ОБЛІКУ.

WWW.MIL.GOV.UA/CONTRACT

0 800 50 00 51

ЗМІСТ

2 | ГЕРОЇ АТО

Бойове хрещення Савур-Могилою

6 | ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

«Мауглі»: від «сина полку»
до командира батальйону

10 | ОЗБРОЄННЯ ВІЙСЬКА

Безпілотники чекають на передовій

14 | ТИЛ І БОЄГОТОВНІСТЬ

Єдиний бойовий комплект

18 | РОЗВИТОК ЗБРОЙНИХ СИЛ

Цивільно-військовий тандем

22 | ПОКЛИКАНІ ДОПОМАГАТИ

Волонтери — армії

26 | АКТУАЛЬНА ТЕМА

Дитячі «війнушки»
на дорослій війні

32 | АГРЕСІЯ ПОРОДЖУЄ АГРЕСІЮ

Жіноче обличчя гібридної війни

38 | УКРАЇНА-НАТО

Варшавський саміт:
двері НАТО для України відкриті

44 | ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Війна стала поштовхом
до військової кар'єри

48 | НАШІ СУСІДИ

Угорський рецепт успіху

56 | ЯК ЦЕ БУЛО

Контр-адмірал Микола Жибарєв:
«Ніколи не пошкодував про свій вчинок...»

60 | КРОКИ ДО НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Доленосна декларація

62 | ДО 25-Ї РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Герой України, лауреат
Шевченківської премії, поет Іван Драч:
«Ми зробили все, щоб постала
незалежна українська держава»

2 | БОЙОВЕ ХРЕЩЕННЯ САВУР-МОГИЛОЮ

48 | УГОРСЬКИЙ РЕЦЕПТ УСПІХУ

60 | ДОЛЕНОСНА ДЕКЛАРАЦІЯ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:

Міністерство оборони
України

Адреса редакції:

вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72

Телефони редакції:

(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;

Електронна версія:

<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014

Підписано до друку:

25.07.2016 р.

Наклад: 2615

Віддруковано:

ТОВ «Інтер Прінт 1»

Передплатний індекс: 74101

Передплату можна оформити
в усіх поштових відділеннях
зв'язку

Свідоцтво про державну
реєстрацію:
КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Головний редактор:

Валентин БУРЯЧЕНКО

Заступник головного

редактора:

Андрій МИРОНЧУК

Відповідальний секретар:

Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Начальники відділів:

Олександр БІРЧЕНКО,
Ігор ПАРУБСЬКИЙ,
Ірина ІЖУТОВА,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

Спеціальні кореспонденти:

Сергій БАСАРАБ,
Юрій КУЗНЕЦОВ,
Олег СУШИНСЬКИЙ,
Галина ЖОЛТІКОВА

Кореспонденти:

Валерія СОКОЛІК,
Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ

Літературний редактор:

Олена ПОЛЯНСЬКА

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформантів і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використання можливе лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилання на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

БОЙОВЕ ХРЕЩЕННЯ САВУР-МОГИЛОЮ

Він не фантом і не людина без обличчя. У нього – насичене подіями життя, улюблена справа. Саме вона накладає відбиток на його буття: чоловік не називає свого прізвища, ніде не опубліковує фото. Майже весь час – у зоні АТО. Тож «засвітитися» – наразитися на небезпеку або створити прецедент – провалити бойове завдання він просто не має права

Мені пощастило зустрітися з Олександром за кілька днів до його від'їзду на Донбас. До рідних він повертається час від часу на короткий перепочинок або ж на чергове лікування. Поправивши здоров'я – знову в бій. Загалом з його тіла витягнули 45 осколків, був двічі контужений.

Вперше Олександр зрозумів, що Донбас стає гарячою точкою в Україні, коли на 10-му блокпосту під Волновахою розстріляли його побратимів із батальйону «Колос» 51-ї бригади. Тоді він дав собі слово: скільки стане сил, боронитиме державу. Нагода випробувати себе трапилася доволі швидко. Групі

екстреного виклику, до якої був прикомандирований Олександр, поставили бойове завдання: зачистити та закріпитися на Савур-Могилі. План штурму розробляли три доби. Без перепочинку та сну командир підполковник Капінос і його підлеглі вивчали карти місцевості, обмірковували кожен деталь. Адже бандити там добре укріпилися. Тож перший штурм 28 червня 2014 року не був успішним. По наших воїнів згори вели вогонь ворожі снайпери, сипалися міни. Українська штурмова група здійснила декілька спроб захопiti висоту. І лише 7 липня відбувся вирішальний бій. Попри фізичну вто-

му, хлопці були незламні. Зібравши волю в кулак та мобілізувавши сили, робили свою справу і вірили: висота підкориться, бо правда за ними.

«Льова» (такий позивний у нашого героя в зоні АТО) та ще два бійці «Клім» та «Бродяга» сіли на бойову машину піхоти зверху. Чоловік усвідомлював, що це вкрай небезпечно: по них працюють снайпери.

– Згоріти у броні – теж не варіант. Вона спалахує, як сірникова коробка, бо в тих, хто всередині, повний боєкомплект. Тільки гранат у кожного по 2-4 штуки, – говорить розвідник.

До визначеного місця доїхали вдало. Та тільки-но БМП зупинилася, саме в той бік, де сидів Олександр, спрямував вогонь ворожий кулеметник. Тоді ніби якась невидима сила врятувала розвіднику життя: Олександра відкинуло за башту, а кулі просвистіли над головою. Він встиг крикнути: «Пацани, прикрийте!» І коли бійці почали стріляти у відповідь, зміг злізти.

Тоді всі, як один, кинулися на зачистку висоти. А на них вже «сипали» смертю ворожі «Гради», САУ та міномети. Бійці ховалися хто під машинами, а хто під деревами. Короткі перерви між обстрілами вони використовували для просування до стели. На сепаратистів йшли з обох боків. Знали, що ті добряче закріпилися в окопах. Та наші бійці використали задум бойовиків сховатися всередині обеліска, де свого часу розміщувався невеличкий музей.

Савур-Могилу підрозділи Збройних Сил України утримували з 7 по 29 липня 2014 року під шквальним вогнем противника

– Танки почали обстрілювати стелу, і камінням засипало вхід, – згадує Олександр.

Вхід з іншого боку бійці вирішили закидати гранатами. Таким чином знешкодили близько 300 бойовиків. Вибивши решту, закрипилися на важливому об'єкті.

– Найважче було не атакувати, а чекати, прилетить снаряд в окоп чи не обмине, – каже рядовий. – Адже нас в один окоп по двоє поміщалося.

Перша ж ніч була гарячою. Противник, зрозумівши, що вже не контролює Савур-Могили, почав всіма наявними засобами вибивати українських воїнів. Та марно. Наші навіть і не думали відступати. Перше своє поранення Олександр дістав саме там. Кілька осколків прошили тіло чоловіка. А вийти не було змоги. Шість годин він, скривавлений, відстрілювався від ворогів. Коли прийшла зміна і поранених можна було евакуювати, Олександр навідріз відмовився залишати місце битви. У нього не було морального права кидати товаришів у таку скрутну годину. Він отримав наказ звернутися до санітара.

– Я сказав, що бігати можу і рани мені не заважають виконувати завдання.

Та рани невдовзі далися взнаки. Біль наростав так, що навіть заснути не міг. Довелося підкоритися волі командира. Медичний працівник витягнув два осколки, решту не зміг дістати в польових умовах. Тож Олександра госпіталізували. Як прийнято після таких усклад-

нень, воїнам дають місяць на реабілітацію. Але розвідник, пробувши вдома три дні, зібрав речі і знову рушив на Донбас.

– Там люди потрібні були, – без пафосу каже він.

Ця лаконічна фраза повністю характеризує молодого розвідника. Він без вагань поміняв тихі дні в колі сім'ї на шалений темп боїв, обстрілів, вилазок на ворожу територію.

Запеклі бої за Савур-Могили – це був лише початок бойової служби молодого бійця. Гаряче літо 2014-го переросло в «гарячу» зиму 2015-го. Дебальцівський виступ став наступним потужним випробуванням сили волі та фізичної витривалості бійця. Він опинився на дальньому блокпосту, який був за кілька кілометрів од міста та в буквальному сенсі вривався у ворожу територію. Між собою бійці називали його «Балу» на честь загиблого командира Ільгара Багірова, який підірвав себе гранатою, щоб не потрапити в полон до терористів.

– З одного боку на відстані 1200 метрів блокпост сепаратистів, до другого у напрямку Чорнухиного – 1500, і з третього боку – 1200 метрів. Ми стояли між ними, таким собі клином, – пояснює Олександр. – Трималися, скільки могли, боєкомплекту вистачало. Навколо нашого блокпосту розбита та обгоріла чорніла «сепарська» техніка.

Терористи намагалися відрізати їх від Дебальцевого та оточити. Вдавалися до різних дій та провокацій. Одного разу кинули

на українську позицію три танки. Олександр перший їх помітив. ПТУрами підірвали два, а третій на повній швидкості влетів на територію блокпосту. Пригальмувавши, танк із російським маркуванням збирався розвернутися на перехресті. Це була фатальна помилка бандитів, бо він заглух.

– В них на додачу ще й люк був відчинений. Я та механік (позивний «Сепар») вискочили на броню, – ділиться спогадами розвідник. – Він вставив приклад АК, а я тримав люк ногою, щоб ті не змогли зачинитися. Ми вмить накрили одягом оглядові щілини танка і вигукнули: «Або ми кидаємо всередину гранату, або ви здаєте зброю та виходите!».

Терористи здалися. Наші бійці отримали чудовий трофей із повним боєкомплектom, вщерть заправлений паливом. Олександр каже, що це, напевне, доля. Адже коли треба було підбивати цей ворожий танк, у нашому заклинило ствол, машина вийшла із ладу. І невідомо, які б були наслідки цього збігу обставин, якби не миттєва реакція розвідника. На місці провели допит, дізналися розташування їхніх сил та плани дій. А згодом зателефонували вищому командуванню в Дебальцеве, щоб передати полонених та документи луганчанина – механіка-водія та двох росіян – навідника і командира танка.

З кожним днем ситуація загострювалася, бої ставали дедалі запеклішими і тривалішими. Бандити хотіли виснажити українських

воїнів фізично і морально. Та коли такий план провалився, просто почали вибивати. Особливо жорстоко діяли перед тим, як взяти Дебальцеве в оточення. А на блокпосту наші воїни ризикували життям щохвилини. Вони були віддалені від головних сил, розраховували лише на себе.

Під час одного із таких масованих обстрілів Олександр помітив, що його товариша поранено. Без вагань кинувся на порятунок. Коли дістався до бійця, побачив, що тому відірвало ногу, тож якщо терміново не надати допомогу, він не виживе. Роззирнувшись довкола, розвідник визначив, куди можна відповзти, щоб сховатися від обстрілу. Схопивши під руки пораненого, почав тягнути його до невеличкого бліндажа із бетонним перекриттям. І раптом відчув пронизливий біль. 25 осколків гранати, яка розірвалася за 30 метрів, увірвалися в Олександра. В очах потемніло, у вухах бив дзвін, біль з'явився і різко зник. Опустивши голову, чоловік побачив, що штани просякнуті кров'ю, яка вмить почала братися холодним панцирем на лютому морозі.

Олександр дотягнув пораненого в безпечне місце, встиг накласти джгут на його ногу, коли почув голоси біля себе. Командир блокпоста капітан Анатолій Шевченко

та боєць з позивним «Сепар» кричали в один голос: «Зніми каску!» А він ніяк не міг збагнути, до чого тут каска. Та все ж таки зняв. І коли тримав її в руках, потроху почав усвідомлювати: він був за міліметр від смерті. Металевий шолом в одному місці був наскрізь пробитий уламком міни. Як він не зачепив голови – важко зрозуміти.

Ховаючись від обстрілів, до бліндажа підтягнулися ще кілька хлопців. Та, як показує досвід, небезпека може наздогнати і в найбільш безпечних місцях. Через пряме влучення снаряда в укриття бійці дістали контузію.

– Нас оглушило, темніє в очах. Хтось перший із хлопців до нас підійшов, почав до нас говорити. Бачить, що з вух кров, а так не уражені, давай нас витягати звідти. А ми ще жартуємо, мовляв, облиш, вдруге ж в одне й те саме місце снаряд не впаде, – розповідає розвідник.

На жаль, така теорія на практиці не спрацювала. Друге влучення в ту саму точку. А третього разу перекриття не витримає. Армійці почали покидати розтрощений бліндаж. Останнім вийшов Олександр. Всі прямували в інший, більш надійний. Коли до нього було за п'ять метрів, третій вибух повністю зруйнував попереднє укриття.

– Ударною хвилею мене буквально вкинуло у бліндаж, – продовжує розповідь Олександр. – Там доволі високо, я летів, а зупинився, вдарившись головою у стінку. Опритомнівши, глянув у той бік, звідки ми прийшли, а там все вивернуте, нічого не залишилося.

За словами розвідника, пекло розпочалося 30 січня. Раніше сепаратисти по дорозі не гатили, бо там курсували автобуси із цивільними пасажирами. Та цей день став початком страшної справи: бойовики мали за мету знищити українські підрозділи. Снаряди вщент перепухували промерзлу землю. Залишатися на блокпосту не було сенсу. Отримавши наказ на відступ, почали відходити.

– У нас техніки було дуже мало на ходу. Туди намагалися помістити поранених, а ми відходили полями. Я себе пораним не вважав, бігав і відстрілювався. Тоді не до лікування було, потрібна кожна людина, – згадує розвідник.

А вже в Дебальцевому лікарі, оглянувши розвідника, наполягли на негайній госпіталізації. Він був у такому стані, що не сперечався і не чинив спротиву.

Добігав кінця перший рік проведення антитерористичної операції. Та ці місяці Олександру здалися роками. Згадувалася перша нічна вилазка в лігво сепаратистів, відбитий у ворога БМП на Савур-Могилі, вибухи снарядів, жорстокі й несправедливі реалії війни. Саме це не дає йому спокою і тепер. Він прагне бути там, де нашим хлопцям найважче, де потрібна його участь, його допомога. Бо якщо думати лише про задоволення власних інтересів і потреб, а не про загальнолюдські цінності, то ще не одному поколінню доведеться жити в часи знищення святих, меморіалів та безцінних написів – застережень нащадкам, таких, як зробили в далекому 1967 році самі ж луганчани вздовж сходинок на Савур-Могилі: «Бережіть, бережіть, бережіть мир!».

Галина ЖОЛТІКОВА

У самому серці країни – на майдані Незалежності – прощалися з героєм АТО, комбатом 72-ї окремої механізованої бригади капітаном Андрієм Жуком. Провести славетного українського воїна в останню путь прийшло багато людей. Про бойовий шлях і подвиг цього мужнього та надзвичайно скромного 32-річного офіцера має знати вся Україна...

Андрій Жук намагався не вирізнятися серед бригадного загалу. А коли на позиції його підрозділу приїздили журналісти, старався не потрапляти у об'єктиви теле- та фотокамер.

«МАУГЛІ»: ВІД «СИНА ПОЛКУ» ДО КОМАНДИРА БАТАЛЬЙОНУ

Тим часом прагнув якомога більше розповісти про подвиги побратимів і героїзм рядових бійців.

Деталі його останнього подвигу стали відомі лише нещодавно. Навіть найближчі побратими не мали права на відвертість, допоки тривало слідство щодо діяльності в районі позицій 72-ї окремої механізованої бригади російської диверсійної групи. Саме її плани зіпсував комбат, віддавши за це власне життя.

Родом Андрій з маленького села біля Хмельницького. Дитинство майбутнього героя не було легким: мати сама ростила двох дітей – Андрія та його старшу сестру. Бути єдиним чоловіком в сім'ї та ще й найменшим – то не жарт! Відчувати на собі відповідальність та виявляти турботу про рідних і, водночас, іноді не мати такої можливості тільки через те, що тобі мало років, – це могло зламати будь-кого. Але не Андрія. Хлопцеві доводилося пішки долати півдесятка кілометрів, щоб дістатися до шкільного автобуса, що прямував до школи в сусіднє село!

Після закінчення школи вступив до Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького. Закінчивши її 2005 року, служив у західних областях, а згодом в Одесі. Кар'єра видалася

непростою, адже понад усе Андрій прагнув залишатися чесним. Саме це не подобалося багатьом його колегам і керівникам, та він зміг витримати пресинг системи і залишитися порядним офіцером. Скільки сил йому те вартувало, знає лише він! Знав...

Коли почалася війна, Андрій залишив прикордонну службу в мирній Одесі й пішов добровольцем на фронт. Не мав на той час ані сім'ї, ані високого звання, ані статків, лише зранену душу та палку любов до України. Пам'ятаю, яким я побачила його 2014 року: замкнутий, недовірливий... Ніби постійно сумнівався в чесності та порядності людей. Утім, найбільше в світі цінував справжню дружбу, заради вірних друзів був готовий на все.

Позивний «Мауглі» майже ідеально описував його особистість: дикий хлопчина, що виріс серед хижаків і має на серці болючі шрами від численних двобоїв з ними, але при цьому зумів зберегти душу кристалево чистою, а совість незаплямованою. «Діти полів» – бійці та офіцери розташованого у Приазовських степах третього механізованого батальйону – прихильно прийняли його до свого колективу. А для командира підполковника Валерія Гудзя він практично став названим сином. Саме в цьому підрозділі «Мауглі» змужнів, розкрився як талановитий військовий, за підтримки вірних друзів зміг виявити свої найкращі здібності й стати достойним командиром.

У підрозділі Андрій зустрів різних людей. Одні відверто не долюблювали офіцера за його непохитну принциповість при виконанні вимог статутів, організації бойових чергувань, викоріненні пияцтва тощо. Інші за те ж саме високо цінували його і знали, що Андрію можна стовідсотково довіряти, навіть більше, ніж собі. Вони і стали його найщирішими друзями.

Таку довіру Андрій мав і надалі, коли став начальником штабу

батальйону, заступником комбата, а потім і комбатом, на «броні» він завжди їхав разом з усіма. Копати окопи й бліндажі – теж разом, на повну силу, без нарікань і попуску на офіцерське звання та посаду. Під час численних обстрілів власним прикладом показував новачкам, як поводитися під «Градами» та як діяти під час мінометних атак.

Як високоосвічена людина Андрій і сам постійно вчився, й інших навчав усьому, що знав. На жаль, вступити до Національного університету оборони так і не встиг. Хоча це була чи не найбільша його мрія! На вступних іспитах учаснику АТО не вистачило балів на екзамені з французької мови... Прикро, та чимало таких «умовностей» не дозволяють успішно

просуватися кар'єрними щаблями багатьом талановитим офіцерам. За життя Андрій Жук не отримав жодної державної нагороди, хоча його тодішній командир підполковник Валерій Гудзь не раз подавав рапорти у вищі штаби. Звання майора і орден Богдана Хмельницького I ступеня Андрій отримав посмертно відповідно до Указу Президента, через три дні після поховання...

Бойовий шлях Андрія Жука – від взводного, ротного, начальника штабу батальйону, заступника комбата і до успішного командира героїчного 3-го батальйону – можна відслідкувати за завданнями, які виконувала 72-а окрема механізована бригада в районі проведення антитерористичної операції. Його підрозділ, зокрема, два з половиною роки мужньо утримував оборону на одній з найважчих ділянок поблизу Волновахи.

У серпні 2014 року «Мауглі» брав участь у звільненні населеного пункту Старобешеве. Діяв у складі бойової групи, якій вдалося відбити два мости. Під його керівництвом підрозділ знищив легковий автомобіль зі станковим кулеметом, групу піхоти терористів, а в подальшому утримував дорогу, по якій намагався висунутися противник. Згодом капітан вдало керував діями підлеглого особового складу під час звільнення важливої висоти. Тоді його підрозділ вчасно знищив ворожі вогневі точки і забезпечив висування наших основних сил.

Взимку 2015 року після звільнення ще однієї вигідної висоти підрозділ Андрія вийшов до населеного пункту Петровське. Капітан Жук вів активну розвідку наземних цілей противника, забезпечивши тим їхнє швидке знищення. Після спішування бійців його БМП зайняла вдалу вогневу позицію. Офіцер уміло керував діями особового складу. У тому бою терористи не мали жодних шансів, тоді як наші підрозділи змогли безпечно просунутися на визначені рубежі.

Запеклими видалися бої поблизу населених пунктів Новоласпа та Біла Кам'янка в серпні 2015 року. Там капітан Андрій Жук за всіма правилами воєнної науки організував розвідку та зв'язок, забезпечив безперервне керування підрозділами, виявивши при цьому особисту мужність та героїзм. Зокрема під час бою особисто корегував вогонь артилерії та мінометів. Він чітко виконував розпорядження командира батальйону, що дозволило запобігти великим втратам.

Всі ці епізоди – лише невелика частина звитяжної бойової біографії нашого героя. Як людина дуже скромна і невибаглива, він ніколи не хизувався своїми успіхами. Продовжував і далі належно виконувати свої обов'язки, піклуючись про солдатів та забезпечуючи виконання бойових завдань. З усього було видно, що за Україну він готовий покласти душу. Аж поки не настав час покласти й тіло...

Останній бій комбат прийняв поблизу Новогнатівки та Богданівки. Надвечір 27 травня 2016 року між цими населеними пунктами помітили диверсійно-розвідувальну групу терористів.

Капітан Андрій Жук разом з кількома військовослужбовцями терміново виїхав у зазначений район. Прочісуючи місцевість, наші бійці виявили диверсантів і відразу вступили з ними у бій.

Один із солдатів, який того злочасного дня був у парі з «Мауглі», досі не може спокійно розповідати про цю подію. Комбат ішов трохи попереду. Помітивши в кущах добре замаскованих диверсантів, різко розвернув автомат у їхній бік і вже за мить упав, прошитий чергою з відстані 10 метрів. Майже впритул...

– Якби першим ішов я, всі шість куль дісталися б мені, – говорить двадцятирічний боєць, запалюючи тремтячими руками цигарку. – Але, якби комбат не помітив і пройшов повз добре замаскованих диверсантів-грушників, він, скоріш за все, залишився б живий, але до ранку могли б не дожити хлопці, біля чийх позицій вешталися російські найманці.

Противник змушений був відходити з боєм. Пораненому комбату побратими надали першу медичну допомогу та терміново доставили до центральної районної лікарні Волновахи. На жаль, поранення виявилися несумісними з життям...

Дослідивши «начиння», яке принесли і покинули під час втечі диверсанти, фахівці впевнилися, що група Андрія

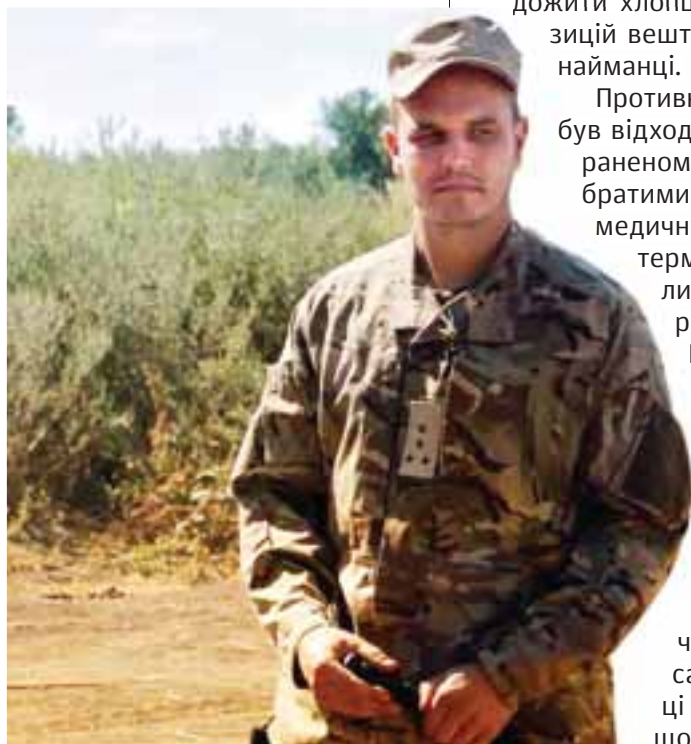

Жука запобігла значно більшій трагедії. Адже з такою великою кількістю вибухівки і озброєння бандити, швидше за все, планували провести криваву провокацію серед цивільного населення. Приміром, під час останнього дзвоника у прифронтових школах або на одному з залізничних мостів.

Комбат, звісно, цього не знав. Він лише сумлінно виконав свою роботу, ціною власного життя захистивши своїх бойових побратимів та цивільних людей. Зробив це так само просто, як і жив. Без пафосу й очікування подяки, в далекому степу поблизу крихітного, забутого Богом і покинутого людьми села на лінії фронту...

Світла пам'ять тобі, комбате! Комусь ти був старшим братом, комусь названим сином, комусь відважним командиром. Тепер ти несеш службу в Небесному батальйоні, разом з іншими героями, які віддали життя за світле майбутнє нашої держави і народу. Нам немає чим віддячити тобі. Але пам'ять про тебе ніколи не згасне в наших серцях.

Олена МОКРЕНЧУК

БЕЗПІЛОТНИКИ ЧЕКАЮТЬ НА ПЕРЕДОВІЙ

На озброєнні кожної армії мають бути безпілотні авіаційні комплекси, адже це вимога часу та гарантія успіху на полі бою. Безпілотники показують, де противник готується завдати удару, з яких позицій веде вогонь, де в нього слабкі місця і потужні укріплення. Виробництвом безпілотних літальних апаратів військового призначення сьогодні займаються і декілька десятків українських компаній. Та чи відповідає їхня продукція вимогам Міноборони?

До початку бойових дій на Донбасі основна ставка робилася на безпілотники типу «Рейс» і «Стриж». Однак цим БПЛА вже понад 65 років, а сучасному війську потрібна сучасна безпілотна авіація. За два роки війни ситуація покращилася. Навіть можна сказати, що був зроблений суттєвий пролив. Але досі є багато запитань як до самих виробників, так і до військових.

Тож які все ж таки безпілотники потрібні армії? Найголовніша вимога – безпілотний авіаційний комплекс (БпАК) має ефективно працювати як удень, так і вночі. Обов'язкова вимога – не лише денний, а й нічний відеоканал – тепловізійна камера, здатність точної передачі координат цілей, автоматичні системи зльоту та цілевказання, підвищена стійкість до систем радіопригнічення, сис-

тема повернення «додому» за відсутності GPS тощо.

За польотним завданням БпАК має функціонувати в умовах постановки перешкод каналам прийому сигналів СНС, взаємодіяти з наземними пунктами (можливість передачі та отримання сигналів (інформації) тощо. На жаль, більше половини наших виробників не можуть вписатися в цей критерій. До того ж, у Збройних

Силах України тільки формується розуміння того, наскільки широко безпілотні комплекси можуть використовуватися різними родами і видами військ. Через це поки ще немає чітко опрацьованих процедур, не сформовані штатні структури в родах і видах військ. Також є проблема із фахівцями, які працюють із цією складною технікою. Їх дуже мало, а навчальної бази для їхньої підготовки не існує. Тому виникає ще одне запитання: навіщо наша промисловість намагається виготовляти сучасні безпілотники, якщо для роботи з ними немає підготовлених операторів, а командири не знають всіх їхніх можливостей? Нині всі ці проблеми нарешті починають розглядати та поступово вирішувати.

До того ж експерти стверджують, що безпілотні комплекси зарубіжного виробництва кращі. До речі, такі вже є в Національній гвардії та Головного управління розвідки Міноборони.

Наприклад, безпілотний авіаційний комплекс Fly Eye в зоні проведення АТО налітав більше 700 годин, розвідав понад 600 цілей, при цьому середньодобове розвідування цілей становило до 30 як групових, так й індиві-

«Ми вже маємо серійне виробництво тактичних безпілотних комплексів, що здійснюють розвідку та коректування вогню, але поки що відсутнє серійне виробництво бойових безпілотників»

Секретар РНБО Олександр Турчинов

дуальних об'єктів. Цей комплекс виконує завдання на відстані до 40 км. Має автопілот та спроможний діяти під впливом РЕБ. Він розроблений за досвідом країн НАТО польською компанією WB Electronics SA. Тепер його виготовляють за ліцензійною угодою на підприємстві ПАТ «Чернігівський завод радіоприладів».

А з українських комплексів виділяють «Фурію» виробництва НПП «Атлон Авіа» і «Spectrator», розроблений студентами КПІ та компанією «Політек-Аеро». Дані зразки сьогодні активно використовують у зоні проведення АТО. Ці українські БпАК мають схожі характеристики: тривалість польоту 2 години, висота польоту становить 3 км, швидкість – до 120-130 км/год.

Нині Міноборони завершує випробування безпілотника UA-Бета, конструкції української компанії UA-Technology разом із НАУ. У нього трохи більша швидкість – до 155 км/год і застосовано вдале рішення – посадка не тільки за допомогою парашута, але і пневмоподушки, що допомагає уникнути пошкоджень апарата під час посадки на фюзеляж. UA-Бета має цифрові захищені канали зв'язку.

Всі ці компанії працювали над проектами БпАК без підтримки держави і досягли хороших результатів. Важлива перевага українських безпілотників перед зарубіжними – їхня ціна. У цьому ж класі, наприклад, польський Fly Eye за схожих ТТХ може коштувати 500000 євро, українські ж комплекси обходяться вдесятеро дешевше!

Сьогодні Україна змушена наздоганяти лідерів, від яких ми суттєво відстали у виробництві малогабаритних оптичних систем, електроніки, системах передачі даних тощо. Перед нами стоїть завдання налагодити серійне виробництво оперативно-тактичних та стратегічних БПЛА, здатних виявляти загрозу на значних відстанях – ще на території агресора. Про це сказав Секретар Ради національної безпеки і оборони України Олександр Турчинов, спостерігаючи за перебігом демонстраційних випробувань безпілотних літальних апаратів, значна частина яких вироблена в Україні. За його словами, останнім часом російсько-окупаційні війська на Сході нашої країни почали активно застосовувати нові безпілотні літальні апарати для розвідки та

Поки ще немає чітко опрацьованих процедур, не сформовані штатні структури в родах і видах військ. Також є проблеми із фахівцями, які працюють із цією складною технікою. Їх дуже мало, а навчальної бази для їхньої підготовки не існує. Нині всі ці проблеми нарешті починають розглядати та поступово вирішувати

коректування вогню, а також бойові безпілотники, за допомогою яких намагаються завдавати ураження нашій техніці, складам та логістичним центрам.

На думку Турчинова, в нашої держави немає іншого вибору, як тільки давати адекватну відповідь агресору, самим розробляючи бойові та розвідувальні безпілотні літальні апарати і комплекси.

«Ми вже маємо серійне виробництво тактичних безпілотних комплексів, що здійснюють розвідку та коректування вогню, але поки що відсутнє серійне виробництво бойових безпілотників», – зазначив Секретар РНБО.

Стало відомо, що таке завдання отримав флагман української авіації – ДП «Антонов». Це підприємство працює над виробництвом оперативно-тактичних та стратегічних безпілотних літальних апаратів, які навіть спроможні нести ракети «повітря-земля».

Важливо, що ударні БПЛА вже можуть представити українські

приватні виробники. Наприклад, «Ятаган-2», розроблений недержавним об'єднанням «Альянс «Нова Енергія України». Новий безпілотник здатний завдати точкового удару на відстані до 3 км. Принцип дії ударного дрона полягає в доставці заряду вибухової речовини до цілі з метою її знищення шляхом прямої атаки. За своєю суттю – це дрон-камікадзе.

Сам дрон складений всередині труби разом із крилами, які розгортаються відразу, як тільки пристрій злітає. Разом із сумкою для перенесення і пусковою установкою, він легко вміщається в рюкзаку. «Ятаган-2» може запускатися з руки або використовуватися як ударний засіб з бронетранспортерів і бойових машин піхоти. Ця розробка є досить перспективною, а аналогічні дрони-камікадзе вже успішно експлуатуються в США та Ізраїлі. Окрім цього, у вітчизняного виробника є ще лінійка квадрокоптерів-камікадзе, які можуть здійснювати бойове метання бо-

єприпасів з повітря. Також вони здатні сідати на військову техніку, дахи будівель, перелітати практично будь-які перешкоди та знищити цілі у важкодоступних місцях. Врятуватися від такої зброї дуже важко. На підставі аналізу досвіду бойового застосування БпАК, можна дійти висновку, що оснащення ними тактичних підрозділів Сухопутних військ, Сил спеціальних операцій та спеціального призначення значно підвищило їхні бойові можливості.

При цьому спостерігається підвищення ролі БпАК у забезпеченні підрозділів ЗС України оперативними розвідувальними даними в ході ведення бойових дій.

Начальник відділу Державного науково-випробувального центру Збройних Сил України підполковник Юрій Камак констатує, що на сьогодні в Україні є потреба в цілій лінійці БпАК, і того, що може запропонувати вітчизняний виробник, не достатньо.

Ігор БОРИСОВ

ЄДИНИЙ БОЙОВИЙ КОМПЛЕКТ

На сьогодні всі категорії військовослужбовців – від рядового до генерала – забезпечуються єдиним бойовим та бойовим спеціальним комплектом. Зокрема, до єдиного бойового комплекту входить майно, яке військовослужбовці отримують у власність, а також інвентарні речі, що необхідно повернути після звільнення

За словами тимчасового виконувача обов'язків начальника Центрального управління речового забезпечення Збройних Сил України Тилу Збройних Сил України полковника Дмитра Кузнецова, нині основні зусилля доводиться зосереджувати на забезпеченні військовослужбовців польо-

вою формою одягу. Насамперед тих бійців, які виконують поставлені завдання в зоні проведення антитерористичної операції. А для того, щоб забезпечити військо й іншим речовим майном необхідно додатково близько 950 млн грн.

– Нині військо на сто відсотків забезпечене польовою формою одягу. Цього вдалося досягти завдяки створенню минулого року в об'єднаних центрах забезпечення та у військових частинах запасів як польової форми одягу, так і засобів індивідуального захисту.

Зокрема, сорок тисяч бронешилетів та кевларових шоло-

мів, понад сорок тисяч комплектів польового обмундирування, а також близько чотирьохсот тисяч комплектів спідньої білизни, – зазначив полковник Дмитро Кузнецов.

До того ж визначені різні терміни його експлуатації – у офіцерів органів військового управління він довший, ніж у солдата бойової частини. Наприклад, в органах управління строк носіння польової форми становить три роки, тоді як у військах – два.

У нормі забезпечення з'явилося багато нових речей, як-от літня панاما, шапка-феска (підшоломник). На відміну від того, що був раніше, новий підшоломник повністю флісовий – практичний та зручний для носіння з шоломом кулезахисним. Шапка зимова буде тепер також із флісовим утеплювачем. Передбачається, що вона надійде у війська ще до настання зимового періоду. Також з'явився костюм-утеплювач із щільного флісу, який буде використовуватися взимку в комплекті з теплою курткою та штанами замість звичайного камуфляжу. Став більш досконалим і костюм вітровологозахисний. У ньому зробили більше отворів для того, щоб було зручно користуватися кишнями основного

обмундирування. Покращено якість тканини. Крім того цей елемент форми одягу став більш маскувальним. Також введена бойова сорочка, розрахована на носіння в теплу пору року під бронежилетом. Передбачені навіть і такі дрібниці, як зимові та демісезонні рукавички, літній та зимовий шарф-труба. Від промисловості вже надходять нові футболки з покращеного матеріалу із логотипом «ЗСУ». Словом, наявність широкого спектру одягу дозволяє військовослужбовцю пристосуватися до будь-якої погоди.

Окремо слід зупинитися на якості речового майна. Відповідний контроль за цим здійснюють фахівці військових підприємств на підприємствах і в Центрі розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних Сил України. Важливо, що за останній рік жодної реклаमाції щодо бракованих елементів форми одягу до Центрального управління речового забезпечення не надходило.

Утім окремі предмети обмундирування потребують доопрацювання та вдосконалення. За результатами проведеного у військах анкетування, виявлено недоліки в конструкції черевиків з високими берцями. Зокрема, військовослужбовці нарікали на те, що в них дуже слизька підошва, незручна шнурівка, а взуття не досить щільно прилягає до ноги. Отримані з військових частин дані систематизували, після чого було внесено зміни до технічних умов їхнього виготовлення. При цьому також враховано і думку безпосередніх виробників взуття, що має позитивний результат. У визначених військових частинах вже проведені випробування нових черевиків, які показали, що новий зразок взуття значно кращий за попередній. При тому, що матеріал залишився той же, в черевиках змінили протектор підошви та внутрішню підкладку, зробили зручнішою шнурівку,

ЗИМОВИЙ КОМПЛЕКТ

Перший рівень

Другий рівень

Третій рівень

Четвертий рівень

П'ятий рівень

1. Білизна для холодної погоди
2. Шкарпетки зимові
3. Костюм-утеплювач
4. Шкарпетки-вкладиші утеплювальні

5. Утеплювач
6. Шапка-підшоломник
7. Костюм вітро-, вологозахисний зимовий
8. Рукавички демісезонні

9. Шапка зимова
10. Шарф-труба зимовий
11. Рукавички зимові
12. Бахіли утеплені

змінити фасон взуттєвої колодки (кросівочного типу). Наразі існує лише демісезонна версія черевиків, але в майбутньому будуть зимові та літні. До речі, вже замовлено близько 100 тисяч пар зимових черевиків, а над літнім варіантом продовжують працювати фахівці Центру розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних Сил України.

Нині шиють і принципово нові камуфляжі зі стовідсоткової бавовни, з боковими нагрудними кишенями та іншими зручними пристосуваннями. Це вже остаточний варіант польової форми одягу, затверджений після врахування всіх недоліків. Характерно, що камуфляж з бавовни має менші терміни носіння на відміну від однострою із синтетичного матеріалу. Хоча і в арміях провідних країн світу при виготовленні обмундирування використовують змішані тканини, наприклад, з поліестером і нейлоном.

На думку полковника Дмитра Кузнецова, дуже вдалим є варіант пошиття польової форми одягу з використанням нейлону. Але при цьому значно зростає і ціна готового виробу. На жаль,

поки що держава не може собі цього дозволити, особливо в умовах обмеженого фінансування потреб речової служби. Але це не означає, що роботу над удосконаленням тканини припинено, вона постійно триває.

Прикро, але військовослужбовцям і досі доводиться стикатися з проблемами щодо отримання польової форми одягу. В основному це пов'язано з недбалістю посадових осіб безпосередньо на місцях. Наприклад, до Центрального управління речового забезпечення надійшов сигнал, що в одній із військових частин взагалі не видавали польову форму одягу, посилаючись на її відсутність на речовому складі. Коли ж прибула комісія з перевіркою, з'ясувалося, що форма на складі є, але чомусь відповідні посадові особи частини вирішили її не видавати.

Аби викоренити такі ганебні явища, в Міністерстві оборони України запроваджено експеримент у декількох військових частинах.

За словами полковника Юрія Курінного – заступника начальника відділу ЦУРЗ, випробування проходить пілотний проект з ав-

томатизації процесів обліку речового майна. Кожен військово-службовець має особисту пластикову картку з чіпом, на якій міститься інформація щодо майна, яке йому вже видане, яке він має доотримати, розмір обмундирування, терміни наступної видачі тощо. Важливо, що інформацію про це, а також, скажімо, про наявність майна на речовому складі частини можливо отримати в Центральному управлінні в режимі реального часу. При цьому запропонована система дозволяє швидко оформити та прийняти заявки на постачання необхідного майна та вирішити питання із забезпеченням.

У цілому цей експеримент добре себе зарекомендував, тож планується подальше поетапне підключення до системи автоматизованого обліку всіх військових частин Збройних Сил України. Отже, з часом кожен військово-службовець завдяки особистій пластиковій картці в будь-який момент зможе дізнатися, яке саме майно і коли йому необхідно отримати. Безумовно, це впорядкує чимало питань у системі речового забезпечення армії.

Ігор ПАРУБСЬКИЙ

ОТРИМАЙ СОЦІАЛЬНУ КАРТКУ УЧАСНИКА АТО

ПРИЗВИЩЕ ІМ'Я
ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ УЧАСНИКІВ АТО

Реєструйся на сайті
UKRAZOM.ORG

Безкоштовна гаряча лінія

0 800 50 75 75*

*ДЗВІНКИ БЕЗКОШТОВНІ ЗІ СТАЦІОНАРНИХ ТА МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ

- юридичні консультації
- медична допомога
- психологічна підтримка
- знижки у всеукраїнських торгових мережах
- освітні та оздоровчі програми
для учасників АТО та їх родин

Тут – мир і спокій.
Там – війна і горе. Ось
уже більше двох років
жителі прифронтових
населених пунктів
Донбасу живуть у
напрузі й невпевненості
в завтрашньому дні.
Вони як ніхто інший
знають ціну миру.
Але серед цього
широкого загалу
є й ті, хто хоче іншого
миру – «руського».
Всіляко допомогти
першим, переконати
других, а також
налагодити співпрацю
з місцевою владою
в інтересах Збройних
Сил України – завдання
фахівців Управління
цивільно-військового
співробітництва

За досвідом НАТО

Серед військових їх називають
коротко – сіміки. Від англійського
civil military cooperation. Поступо-
во це словосполучення прижива-
ється й серед цивільних. Перший
такий підрозділ у зоні проведен-
ня антитерористичної операції
з'явився у травні 2014 року. Тоді
він налічував лише чотирнадцять
офіцерів, які мали досвід участі
в миротворчих місіях у Косові та
Іраку. До пілотного проекту залу-
чалися дві групи: в районі відпо-
відальності сектору «Б» та на кор-
доні з окупованим Кримом.

Оскільки він виявився досить
вдалим, начальник Генерально-
го штабу – Головнокомандувач
Збройних Сил України у січні 2015-
го ухвалив рішення про створення
Управління цивільно-військового

ЦИВІЛЬНО- ВІЙСЬКОВИЙ

ТАНДЕМ

співробітництва (далі – УЦВС). Спочатку воно мало два відділи. Тепер налічує чотири, а також, юридичну та фінансову служби, де працюють 35 офіцерів. Окрім цього, за півтора року вдалося сформувати підпорядковані підрозділи, зокрема у штабі командування Сухопутних військ, у командуванні Повітряних Сил. Нині триває робота щодо формування відповідного підрозділу у Військово-Морських Силах. В оперативних командуваннях утворені й працюють відділи ЦВС, а до кінця року всі бригади Сухопутних військ матимуть по два фахівці зазначеного профілю. В зоні проведення АТО постійно перебувають 110 сімків.

Структура має завдання і в мирному житті, адже створювалася відповідно до вимог міжнародних організацій – ООН та НАТО. На неї покладені три основні функції: організація взаємодії, підтримка підрозділів ЗС України, підтримка місцевих органів влади та населення.

Оскільки під час проведення антитерористичної операції виникає чимало інших невирішених питань, підрозділи ЦВС займаються, зокрема, пошуком та ексгумацією тіл загиблих на окупованій території, їхнім транспортуванням, а також сприяють обміну полоненими або незаконно утримуваними військовослужбовцями на території окремих районів Донбасу. А з недавнього часу здійснюють інформаційне та психологічне супроводження сімей безвісти зниклих та загиблих військовослужбовців. Ця робота здійснюється вже на території решти областей України, там, де немає війни.

– Такі структури мають всі країни Північноатлантичного альянсу, – пояснює начальник Управління цивільно-військового співробітництва ЗС України полковник Олексій Ноздрачов. – Щоправда, існують певні відмінності з урахуванням внутрішньо- та зовнішньо-політичної ситуації в тій чи іншій країні. Наприклад, у Нідерландах та Польщі сіміки мають у своєму

підпорядкуванні ще й підрозділи інформаційно-психологічних операцій. У США, Великобританії та Німеччині вони додатково входять до Сил спеціальних операцій. А в Німеччині мають додаткові завдання: беруть участь у відновленні інфраструктури під час надзвичайних ситуацій та стихійних лих. Організаційно входять до складу командування сил підтримки.

Особливістю українського цивільно-військового співробітництва є те, що фахівці структури працюють виключно на території своєї держави. Таких епізодів історія європейських країн за останні 25 років не знала. Певний досвід, схожий із нашим, набула Великобританія під час конфлікту в Північній Ірландії, Туреччина тощо. А ось Італія у 50-60-х роках минулого століття використовувала підрозділи зі схожими функціями, але іншою назвою, навіть для боротьби з мафією на півдні країни.

Як бачимо, створення органів цивільно-військового співробітництва – це своєрідний етап

еволюції збройних сил усіх країн світу. Особливістю України є те, що ми, на жаль, нічого не створюємо заздалегідь. У нас необхідна структура з'являється або під час кризи, або після виникнення критичної ситуації в тій чи іншій галузі. Ось і про іракський досвід ЦВС згадали лише з початком антитерористичної операції. Утім тепер вже очевидним є те, що напрацювання українських сімків у багатьох питаннях випереджають чинні методики і вимоги країн НАТО.

– Близько двох місяців тому я був доповідачем на конференції з підготовки фахівців цивільно-військового співробітництва в Австрії, – говорить полковник Ноздрачов. – Почувши про ситуацію в Україні, всі представники країн НАТО зійшлися на думці про необхідність розробки та впровадження нової концепції внутрішнього ЦВС. Адже всі реально оцінюють загрози як для України, так і для членів Альянсу.

Особливо в цьому зацікавлені країни Балтії і Польща, адже їхнє керівництво добре розуміє: імовірна агресія проти них розвиватиметься саме за українським сценарієм. І наразі вони вживають невідкладних заходів щодо створення і впровадження концепції внутрішнього сіміка, враховуючи досвід України. Починають з моніторингу суспільно-політичної обстановки, вивчають політичні громадські рухи, які, можливо, відіграватимуть деструктивну роль і дестабілізуватимуть внутрішню обстановку в цих країнах тощо.

Нещодавно представники США – провідної країни щодо

впровадження ЦВС – звернулися з проханням організувати курси для своїх фахівців, які нині перебувають на навчаннях у Яворові. Адже очевидно, що підходи, які застосовують США на Близькому Сході, не відповідають сучасним загрозам Європейському континенту. Вони є гібридними, тож і реагування на них має бути нестандартним.

Серед своїх і «чужих»

Сьогодні основні зусилля ЦВС зосереджені, безумовно, на районах проведення антитерористичної операції. Там працюють 14 оперативних груп і три центри цивільно-військового співробітництва у Маріуполі, Северодонецьку, Краматорську. Тамтешня ситуація потребує постійної уваги.

Наприклад, останні події у місті Торецьку Донецької області засвідчили, що розхитування ситуації було дуже добре сплановане. Утім Збройні Сили і правоохоронні органи спрацювали злагоджено, не дозволивши розповсюдитися безладу на сусідні населені пункти. Цей випадок – спроба гібридного впливу через місцеве населення на підрозділи Збройних Сил. Тому в цьому районі розгорнута і постійно діє група фахівців ЦВС. Цілоком можливо, що місто стало першою ланкою проведення серії таких заходів або таким собі мікрополігоном для розгортання чергової хвилі пропаганди проти України.

Боротися з цими проявами можна лише демонструючи реальну роботу й сприяння Збройних Сил України місцевим мешканцям. Тому в зоні АТО сіміки організовують взаємодію влади з армійськими підрозділами, допомагають місцевому населенню та беруть активну участь у відновленні інфраструктури.

Зокрема вони разом із представниками Міжнародного комітету Червоного Хреста і фахівцями Мар'їнського управління газового господарства нещодавно закінчили дворічний проект щодо ремонту трикілометрового відрізка газової труби між Мар'інкою та Красногорівкою. Знаковим є те, що останні 800 метрів вона пролягала впритул до позицій незаконних збройних формувань. Це – колосальна робота багатьох ротацій груп ЦВС. Так, майже рік цією справою займався підполковник Олександр Гвоздков, керівник групи цивільно-військового співробітництва у Донецькій області. За свою

діяльність офіцер отримав орден Богдана Хмельницького III ступеню. Завдяки проведеній роботі відновлено також газопостачання в Мар'їнському районі та електропостачання в Красногорівці, продубльовано електромережу Мар'їнка – Новомиколаївка.

Проводиться серйозна робота із розмінування території. Так, у другому кварталі нинішнього року фахівці Державної служби з надзвичайних ситуацій у супроводі груп цивільно-військового співробітництва виявили та знешкодили близько двох тисяч вибухонебезпечних предметів. Триває гуманітарний проект «Евакуація-200». З вересня 2014 року по теперішній час пошукові групи знайшли та евакуювали із зони проведення АТО, також і з тимчасово окупованої території, понад 750 тіл та останків загиблих воїнів. Спільно з представниками Служби безпеки України звільнили з непідконтрольної території 10 військовослужбовців та чотирьох цивільних осіб. З початку нинішнього року завдяки сімікам місцеві мешканці Луганщини та Донеччини отримали понад 500 тонн гуманітарної допомоги.

Загалом зроблено чимало корисних справ. І місцева влада має неабиякі надії на продовження такої співпраці, адже роль армії у відновленні цивільного сектору є очевидною. Але, будемо відверті, існують і винятки: чимало місцевих чиновників на Донбасі вороже налаштовані до центральної влади в Києві. Таких несприятливих населених пунктів поки що, на жаль, вистачає.

Наприклад, Волноваський район Донецької області. Він – один із найбільших в Україні. Сепаратистські настрої там час від часу виявляються, тож потрібно постійно моніторити ситуацію. В силу своїх можливостей цю роботу виконують Збройні Сили України, маючи мізерні ресурси. Адже для більш дієвого впливу на тамтешню частину суспільства необхідно впровадити державну

стратегію його реінтеграції до решти українського загалу.

Про вплив місцевої влади на ситуацію в регіоні красномовно свідчить останній випадок у Торезьку. За її мовчазної згоди можуть відбуватися страшні речі. Приміром, тамтешній мер міста під час останніх подій хоч і перебував на місці, проте жодним чином навіть не намагався врегулювати ситуацію. Таку ж непевну позицію обрала місцева влада Мар'їнки. Там відсутня пропаганда України як незалежної держави. А ось у сусідній Красногорівці все навпаки. Завдяки спільній

у Центральній Україні. «Вимивання» через мобілізацію та виїзд на заробітки, контрабанда та видобуток бурштину тощо насправді дуже послаблює, образно кажучи, тили оборони нашої держави. Тому сіміки також проводять відповідну роботу і там.

Зокрема, нещодавно полковник Олексій Ноздрачов зустрівся із керівництвом Тернопільської обласної державної адміністрації та місцевим активом, аби обговорити напрями подальшої співпраці. А ось у Івано-Франківську навесні цього року сіміки розпочали реалізацію

Проте частина народних депутатів вважає, що у цьому є ознаки корупції. Тобто жоден солдат не повинен працювати на місцеве населення, надавати будь-яку допомогу, адже це має ознаки корупції. Дивно! Але ж, допомагаючи людям, українські армії, навпаки, зміцнюють авторитет війська і держави! Як таку зацікавленість можна вважати корупцією? Незрозуміло.

Також підготовлений проект Указу Президента України про те, що цивільно-військове співробітництво стане однією із функцій Збройних Сил. Розроблено

діяльності підрозділів цивільно-військового співробітництва ЗС України та місцевої влади ставлення тамтешнього населення до української армії і держави загалом позитивне. Адже люди зрозуміли, що тільки спокій та спільна робота повернуть мир у східно-українські населені пункти.

Справді дуже важливо, коли військова людина приносить мир. Але це повинна бути частина державної політики.

У фокусі уваги сіміків постійно перебувають й інші регіони України. Досить непростою, приміром, залишається суспільно-політична обстановка в Одеській, Миколаївській, Херсонській, Сумській, Харківській областях. Захід також постійно в полі їхнього зору. Ці області, безумовно, є проукраїнськими, але тамтешнє населення не таке згуртоване, як, приміром,

програми підтримки сімей загиблих. У майбутньому планують поширити її на решту областей України.

Загалом цьогогоріч фахівці Управління цивільно-військового співробітництва мають дуже амбітні плани. По-перше, очікують на підсилення відповідної нормативно-правової бази. На жаль, Верховна Рада поки що не проголосувала за проект Закону України «Про цивільно-військове співробітництво», поданий на розгляд народним депутатом Юлієм Мамчуром. Проблема в тому, що згідно з чинним законодавством, керівники органів військового управління і командири підрозділів мають право використовувати сили та засоби Збройних Сил для популяризації військової служби і держави загалом.

проект «Інструкції про попередження втрат серед цивільного населення», триває робота над настановою з ЦВС, а також створенням алгоритму евакуації цивільного населення в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного конфлікту тощо.

Нині на Сході України в 30-50-кілометровій зоні вздовж лінії розмежування працюють 110 фахівців цивільно-військового співробітництва. Хоча для ситуації, яка там склалася, їх має бути у багато разів більше. Роботи їм вистачає. Навіть якщо завтра закінчатся бойові дії і територія повернеться під контроль України, необхідно буде 10-15 років для відбудови інфраструктури населених пунктів і повернення населення.

Сергій БАСАРАБ

ВОЛОНТЕРИ – АРМІЇ

Відомий шоумен Сергій При-тула і соліст групи «Антитіла» Та-рас Тополя – одні з них. Сергій, наприклад, допоміг бійцям 8-го полку спецпризначення, 80-ї і 81-ї окремих аеромобільних та 93-ї окремої механізованої бригад, а також 73-го морського центру спецпризначення автомобільною

За понад два роки антитерористичної операції, в Україні виникли сотні волонтерських організацій, в яких працюють різні за соціальним статусом, фахом, політичними та релігійними переконаннями люди. Попри ці відмінності, вони об'єдналися у протистоянні смертельній загрозі, що нависла над країною

та іншою технікою, тепловізорами, кевларовими шоломами і бронежилетами. Сьогодні Сергій фінансує реабілітаційний центр в одному з обласних центрів, де допомагають бійцям, які зазнали в районі бойових дій психологічних травм, повернутися до нормального життя.

Лише протягом 2014-2015 років на потреби бійців, котрі воювали на Донбасі, артист витратив близько двох мільйонів гривень. Щодо поточних витрат, то, за словами Сергія, він «ще не рахував».

Тарас Тополя спільно одноклассниками, зокрема Сергієм Вусиком, Катериною і Оленою Нечаєвими, зібрали майже 5 мільйонів гривень. На них придбали бронежилети, тепловізори, ліки, автомобільні шини, яких 2014 року теж бракувало. І розвезли все це майно по частинах і підрозділах, які найбільше його потребували.

Волонтери часто ризикують, як і бійці...

Серед волонтерів часто можна зустріти представників так званого середнього класу – людей, які, маючи невеличкий бізнес, почуваються в цьому житті більш-менш впевнено. Михайло Омельченко, приміром, власник станції технічного обслуговування. Коли почалася антитерористична операція, чоловік, попри поважний вік, теж вирішив долучитися до неї.

– Хіба можна спокійно спостерігати, як ворог плюндрує твою землю, сіючи навколо смерть і розруху? – каже Михайло Володимирович.

Служити випало у 12-му мотопіхотному батальйоні «Київ». За словами командирів, цей немолодий вояк проявив себе з найкращого боку. Наприклад, під час шалених обстрілів з «градів», зумів евакуювати з поля бою кілька пошкоджених автівок. Переконавшись у сумлінності та високій фаховій підготовці бійця, його призначили виконувачем

обов'язків начальника автослужби. Перед тим, як демобілізуватися, Михайло Омельченко... подарував своєму підрозділу три автомобілі!

– Хлопцям вони більш потрібні, ніж мені, – сказав він, пояснюючи дружині свій вчинок.

Благодійною діяльністю займаються різні люди. Здебільшого вони не мають великих статків. Натомість у них добрі серця, є розуміння важливості тієї справи, яку вони роблять для Української держави і всього суспільства.

Наприклад, викладачі та інструктори з практичного водіння Долинської автошколи, що на Кіровоградщині, відремонтували для танкістів кілька автомобілів, до того ж подарували їм «Москвич» і УАЗ. А також відправили кілька гуманітарних вантажів: продукти харчування, теплу білизну, засоби особистої гігієни.

«Нагодуй солдата» – так називається волонтерська група харків'янок. Серед них є викладачі, медичні працівники, музиканти, підприємниці. Щомісяця вони готують 500-600 сухих наборів для приготування перших страв, а також високоенергетичних закусок.

– Спочатку ми зробили кілька сухих заготовок для борщу і віддали їх нашим солдатам, – говорить координатор групи Тетяна

Харлан. – Наша суміш прийшлася хлопцям до смаку.

До наборів входять крупи, дбайливо висушені дрібнесенькі шматочки різних овочів, а також прянощі.

Окрім сушених супів, волонтерки з «Нагодуй солдата» розфасовують сухофрукти та каші, для заварювання яких достатньо кілька хвилин. Для розвідників, спецпризначенців готують арахісову, шоколадну та

імбирно-лимонну пасти, розфасовуючи їх по тубиках. І військовики, відправляючись на спецзавдання, наприклад, у тил ворога, де немає жодної можливості приготувати їжу на вогнищі, беруть цю досить поживну пасту з собою.

За волонтерство – відзнака і годинник від Міністра оборони...

З початком неоголошеної війни Росії проти України у військово-медичних закладах, куди прибували поранені, почали з'являтися цивільні люди. Різного віку, також і поважного, вони зверталися до лікарів із запитанням; чим можуть допомогти пораненим? І навіть коли їм говорили, що все необхідне для лікування бійців є, вони, залишивши медзаклад, за хвилин 20-30 поверталися з валізами, набитими фруктами, печивом, різними смаколиками.

– Ми з перших днів бойових дій на Донбасі почали приймати

поранених, – говорить заступник начальника Національного військово-медичного клінічного центру МО «ГВКГ» по роботі з особовим складом полковник Геннадій Перов. – Незважаючи на те, що в нас було практично все, що потрібно для надання їм допомоги, я вдячний волонтерам, які стали для нас першими помічниками.

За словами Геннадія Борисовича, вони допомогли покращити побутові умови в палатах, біля відділень хірургічного профілю побудували пандуси, значно полегшивши пересування бійців на

інвалідних візках тощо. До цієї шляхетної справи долучилися як державні структури, так і громадські організації, небайдужі люди. Особливо офіцер вдячний Юлії Семенець, яка від самого початку АТО є організатором і координатором волонтерської роботи в центрі.

– Ця жінка допомогла і продовжує допомагати – спільно з такими ж небайдужими людьми – багатьом нашим пацієнтам – пораненим бійцям, які проходять лікування, – каже полковник Геннадій Перов.

Сама Юлія досить скромно оцінює свою роботу, вважаючи, що бійці на передовій для України роблять у сотні разів більше.

– Волонтерством я почала займатися ще під час подій на Майдані, – розповідає вона, – а коли почалася агресія проти України, прийшла до центру. Тоді роботи тут було дуже багато. Не вдаватимусь у подробиці, але разом з

однодумцями-колегами ми робили все можливе, щоб спільно з командуванням центру успішно розв'язувати нагальні проблеми. Сьогодні, слава Богу, бійців у центрі – у порівнянні з тим періодом – значно менше. А тоді, влітку 2014-го, тут на лікуванні перебувало близько тисячі осіб. Одночасно. Чимало було бійців із тяжкими пораненнями, що мали серйозні ускладнення. Тож роботи вистачало, але ми, вважаю, надали керівництву закладу суттєву допомогу.

Володимир Соловей – заступник голови однієї зі столичних громадських організацій. Попри завантаженість повсякденними справами, він організував співпрацю з благодійним фондом «Овес», який допомагає пораненим бійцям у вирішенні найболючіших проблем, зокрема, протезуванні.

За словами активістки фонду Наталі Тарасової, «Овес» вже допоміг з протезуванням Сергію Тимощуку – бійцю 80-ї аеромобільної бригади, Дмитрові Кравчуку, Андрію Усачу та іншим військовослужбовцям, які зазнали тяжких поранень під час захисту територіальної цілісності нашої країни.

Бійці-учасники антитерористичної операції промовляють багато вдячних слів на адресу парамедиків – людей, які надають їм

допомогу. Юля Шевчук – одна з них. Ще під час подій на Майдані вона приносила протестувальникам гарячий чай, бутерброди.

А з початком антитерористичної операції дівчина вирішила допомагати і бійцям. Та перед тим, як відправитись на Донбас, протягом кількох місяців відвідувала курси домедичної допомоги. На них навчали азів надання першої допомоги, наприклад, як зупинити кровотечу, стабілізувати загальний стан пораненого. Після цього Юля стала активним членом низки громадських організацій, серед яких «Медичний корпус» та «ASAP RESCUE».

– Головним нашим завданням є надання допомоги бійцям усіх частин та підрозділів, які

перебувають у зоні проведення антитерористичної операції, – розповідає студентка Юлія Шевчук. – Для цього маємо власний логістичний склад, де зберігаються медичні препарати, потрібне обладнання. За нашого сприяння чимало батальйонних медпунктів доукомплектовані всім необхідним. Також навчаємо бійців азів польової тактичної медичної допомоги.

Юля не з чуток знає, що таке ворожі обстріли – одного разу, чекаючи на пораненого бійця, потрапила під мінометний вогонь. Але й попри мінно-вибухову травму, Юля продовжувала надавати допомогу бійцям, які теж зазнали ушкоджень.

Після цього проходила лікування у Національному військово-медичному клінічному центрі. За мужність і допомогу пораненим бійцям генерал армії України Степан Полторак нагородив дівчину відзнакою Міністерства оборони України «Знак пошани» та іменним годинником.

– Слава Богу, що в Україні є багато мужніх і благородних людей, які часто ризикують життями не менше, ніж ми, бійці, – зазначив у розмові зі мною сержант Юрій Савко, боєць однієї з десантних частин. – Я не знаю, що б ми робили без них. Особливо в перші дні й місяці цієї неоголошеної війни.

Сергій ВАСИЛЬЄВ

ДИТЯЧІ «ВІЙНУШКИ» НА ДОРΟΣЛІЙ ВІЙНІ

За даними Національного інституту стратегічних досліджень, збройні конфлікти, розв'язані людством протягом останнього десятиріччя, забрали життя близько двох мільйонів дітей

Шість мільйонів стали каліками, 1 млн – сиротами, близько 20-ти млн залишили постійне місце проживання. Приблизно 300 тис. дітей беруть безпосередню участь у війнах. Отже, з одного боку, діти, попри власну волю, стають розмінною монетою у кривавих дорослих іграх, а з другого – серйозною зброєю в руках тих, кому не шкода дитячих життів. На жаль, не обійшла ця проблема й Україну.

Ще кілька років тому наведена вище статистика не надто цікавила українців. Ніхто з нас навіть уявити не міг ні окупації Криму, ні бойових дій на Донбасі. Серед тих, хто став заручником загарбницької політики Кремля, – українські діти, які ще вчора мали домівку, сім'ю та могли насолоджуватися

найкращими роками свого життя. Сьогодні маленькі представники українського суспільства сповна відчули весь жах воєнного лиха.

Заручники кривавих ігор

Суспільство, без перебільшення, сколихнула новина про трагедію сім'ї Олега та Ірини Бурихіних. Вони разом із 10-річною донькою Лізою через бойові дії виїхали з рідного Антрацита. Батько дівчинки хотів відправити сім'ю на машинах у безпечне місце – до рідної сестри в Росію. На околиці міста бойовики намагалися зупинити їх і повернути назад. Коли налякана сім'я вирішила продовжити рух, терористи наздогнали автомобілі та зрешетили їх кулями. Трагедія сталася побли-

зу села Новоборовиці Свердловського району Луганської області, за півтора десятка кілометрів від кордону з Росією. Батько і мама дівчинки загинули на місці, а дитина у важкому стані потрапила в лікарню з пораненням голови.

З великим білим прапором намагалася втекти від війни сім'я з п'ятирічною дитиною. У Луганській області поблизу селища Хрящувате терористи обстріляли автомобіль. Чоловік і дитина загинули на місці, жінка померла на руках українських військових медиків. Такі трагедії за час російської агресії набули, на жаль, масового характеру. Заручниками терористів ставали не лише окремі сім'ї, а й установи, де на вихованні перебували сотні дітей.

Ніхто з нас навіть уявити не міг ні окупації Криму, ні бойових дій на Донбасі. Серед тих, хто став заручником загарбницької політики Кремля, – українські діти, які ще вчора мали домівку, сім'ю та могли насолоджуватися найкращими роками свого життя

дітей-сиріт. Влітку 2014 року на непідконтрольній Україні території терористи перехопили автобус, що рухався зі Сніжного Донецької області на Дніпропетровщину. В ньому перебували 23 всиновлені дитини, яких відправили на відпочинок і реабілітацію до сусідньої області. Але терористи мали свої плани. Вони спочатку розвернули автобус у бік Криму, а потім наказали рухатися до кордону з Росією – на пункт пропуску «Довжанський», що на Луганщині.

Прийомна мати дев'ятох дітей категорично відмовилася перетинати кордон без дозвільних документів. Вона та її діти вийшли з автобуса і повернулися в Україну. Дві виховательки Сніжнянського приватного дитбудинку разом з рештою дітей під дулами автоматів терористів «ДНР» були змушені перетнути українсько-російський кордон. Їх поселили в наметовому містечку для біженців у Новошахтинську (Росія). Подальшу долю цих дітей тепер з'ясовують правоохоронні органи України.

Тим часом українська влада та світова спільнота розцінили такі дії проросійських найманців міжнародним викраденням. Але на них та їхніх кремлівських кураторів це не мало жодного впливу, а вже незабаром вони захопили Будинок дитини «Антошка» в Краматорську. В установі тоді перебували близько 60 дітей з особливими потребами. Всі – віком до чотирьох років.

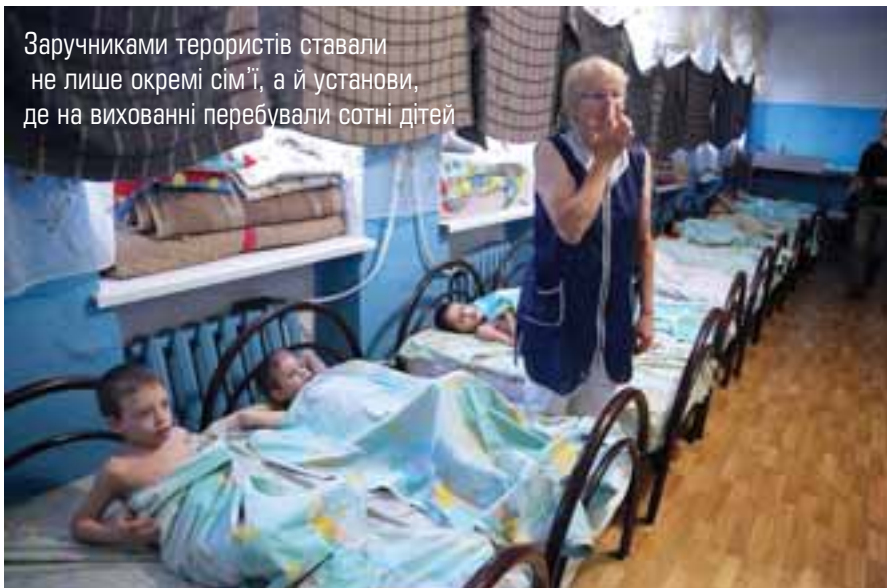
Об'єктами викрадення стали й діти зі звичайних сімей. Особливо, якщо з'являлася можливість пошантажувати батьків для отримання матеріального зиску чи вирішення будь-яких інших проблем. Так, наприклад, бойовики «ДНР» викрали дітей начальника Торезької виправної колонії №28. Повернути їх у сім'ю обіцяли за умови звільнення з-під варти засудженого на 14 років мешканця Одеси, який був позбавлений волі за тероризм та умисне вбивство.

Події розгорталися немов у справжньому кримінальному блокбастері. Представники незаконних збройних формувань

Так, бойовики терористичного батальйону «Восток» завадили евакуації з дитячих будинків Донецька 135 вихованців віком до 4 років. На всі прохання керівництва і вихователів представники незаконного збройного формування відреагували вкрай агресивно, а на адресу працівників лунали погрози. Ситуація постійно ускладнювалася. Зрештою терористи вдалися до маніпуляцій із хворими дітьми. У серпні 2014 року терористи «ЛНР» не випустили з Алчевського протитуберкульозного санаторію 22 дитини. Нібито за «спробу незаконного вивезення дітей з території «ЛНР» вони задержали лікаря цієї установи.

За час війни на Донбасі траплялися непоодинокі випадки викрадення малюків. Зокрема,

Заручниками терористів ставали не лише окремі сім'ї, а й установи, де на вихованні перебували сотні дітей

з автоматами увірвалися до адміністративної будівлі колонії та пред'явили її керівництву «постанову» так званої «верховної ради ДНР». У ній містилася вимога терміново звільнити ув'язненого одесита. Коли начальник виправної установи відмовився виконувати вимоги непроханих гостей, йому запропонували взяти слухавку і поговорити з дружиною. Вона повідомила, що її та двох дітей взяли у заручники озброєні люди й погрожують розправою. Аби вберегти життя своєї сім'ї, начальник колонії змушений був звільнити засудженого. Через активні бойові дії в зоні проведення антитерористичної операції у багатьох школах призупинився навчальний процес. Зокрема – через постійну загрозу обстрілів. Приміром, на початку нового, 2015-го, навчального року з 3-х тисяч учнів Авдіївки за парти сіли лише 700 дітей. Оскільки місто розташоване за два десятки кілометрів від Донецька, то мало не щодня потрапляє під обстріли бойовиків.

Їхньою мішенню стала також школа у селищі Тошківка Попаснянського району. По ній бандити вели вогонь з важкої артилерії. Дякувати Богу, на момент обстрілу уроки вже закінчилися, тож учні встигли розійтися по домівках. У

школі залишилися лише директор із завучем. Вони, на щастя, не постраждали. Але приміщення після артилерійського обстрілу стало непридатним для подальшого навчання дітей. І ось важлива деталь цієї надзвичайної події: бойовики добре знали, що в Тошківці ніколи не було українських військовослужбовців, тож, вочевидь, школу обстріляли навмисне.

Діти-комбатанти

Продовжувати перелік сумних прикладів можна ще довго. Загалом за час війни на Сході України загинули майже дві сотні дітей,

майже 500 дістали поранення, понад 10 тис. проживають у так званій сірій зоні. Переселенці, біженці, полонені... В результаті війни з'явилася й зовсім нова категорія дітей. Це – діти-комбатанти. Передусім бойовики залучають їх для збору розвідувальних даних та виконання допоміжних функцій. Але є й такі, що мають досвід участі в бойових діях та вміють користуватися зброєю.

На жаль, до цього часу Україна не мала відпрацьованого алгоритму роботи з такими дітьми. Так само відсутні й вірогідні дані щодо кількості та віку осіб цієї категорії.

Бойовики не гребують нічим. Об'єктами викрадення є й діти зі звичайних сімей, що дозволяло пошантажувати батьків для отримання матеріального зиску

— 1991 року Україна приєдналася до Конвенції ООН про права дитини, — пояснює представник Уповноваженого з питань дотримання прав дитини, недискримінації та гендерної рівності Оксана Філіпішина. — 38-ма стаття цього документа накладає певні зобов'язання на країну-учасницю щодо заборони участі та втягування дітей у збройні конфлікти. 2007-го наша держава приєдналася до Факультативного протоколу цієї конвенції. За цими документами кожна держава-учасниця періодично звітує перед комітетами ООН.

Протягом попередніх років незалежності Україна досить успішно звітувала про те, що не є країною, на території якої відбуваються збройні конфлікти. Але нині ситуація змінилася.

За час проведення антитерористичної операції від мас-медіа та волонтерів періодично надходять повідомлення про те, що діти все ж таки беруть участь у війні.

— Трапляються випадки їхньої загибелі, є інформація про перебування на блокпостах, а також про те, що вони стають жертвами сексуального й фізичного насильства з боку озброєних осіб, — продовжує представник Уповноваженого з питань дотримання прав дитини, недискримінації та гендерної рівності. — Всі ці приклади підпадають під дію Факультативного протоколу до Конвенції про права дитини.

Фіксувати ці порушення та відповідним чином реагувати на них зобов'язує Закон України «Про охорону дитинства», зміни до якого були внесені на початку нинішнього року.

Згідно з його нормами, залучення дітей до збройних конфліктів тягне за собою кримінальну відповідальність. Але законодавці, сказавши «а», не сказали «б». Тому, в Кримінальному кодексі України пряма норма, яка б встановлювала покарання за згадане правопорушення досі відсутня. Більше того, в законі не має

Фахівці Управління цивільно-військового співробітництва ЗС України регулярно навідуються до дітей Донбасу не з порожніми руками

Через активні бойові дії в зоні проведення антитерористичної операції в багатьох школах призупинився навчальний процес

чіткого визначення поняття, що саме є, власне кажучи, «втягуванням дітей у збройний конфлікт». Є лише стаття за створення і участь у діяльності незаконних збройних формувань.

За інформацією прокуратури Донецької області, наслідком цієї законодавчої недолугості стало те, що реальні кримінальні вироки тепер отримали діти, які за міжнародним законодавством мають визнаватися жертвами війни.

Нині триває розслідування ще кількох кримінальних справ щодо неповнолітніх дітей — учасників незаконних збройних формувань «ДНР».

Чужих дітей не буває

Визначити фактори ризику залучення дітей до участі у збройному конфлікті мало на меті дослідження, проведене нещодавно на території Луганської та Донецької областей. Його організатором була Данська рада з прав біженців. Респондентами стали учні коледжів та професійно-технічних училищ, а також викладачі цих навчальних закладів.

Результати виявилися досить красномовними. Третина учнів та викладачів повідомили, що їм відомі реальні факти, коли підлітки беруть участь у діяльності збройних підрозділів у зоні проведення

антитерористичної операції. 100 відсотків викладачів, на жаль, взагалі не знають про існування Факультативного протоколу щодо участі дітей у збройних конфліктах, 85 відсотків педагогів знайомі лише з вимогами Закону України «Про охорону дитинства».

Наступна цифра є не менш показовою. Якщо у найменші підрозділи терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР» дітей вербують буквально на вулицях, то лише 8 відсотків респондентів-учасників АТО заявили, що в разі потреби готові дати прихисток підліткам у військовому формуванні, аби вони у подальшому надавали посильну допомогу силовикам.

Цілком очевидно, що цей показник був би значно нижчим, якби за два з половиною роки проведення антитерористичної операції зацікавлені відомства – приміром, Міністерство соціальної політики, Міністерство молоді та спорту тощо – підготували представникам силових структур методичні рекомендації, як саме діяти військовослужбовцю, коли в зоні перебування бойових підрозділів з'являються діти.

Тим часом чималий обсяг роботи у цьому напрямку виконує Управління цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України. Його фахівці серед багатьох інших завдань опікуються тамтешніми дітьми. Капітан юстиції Марія Зайцева, офіцер юридичної служби, наприклад, нещодавно організувала культурно-розважальний тур кількома населеними пунктами Луганщини та Донеччини.

На Схід нашої держави вирушила група київських аніматорів, музична група «Марлен», народна артистка України Леся Горова, а також волонтери, які взяли із собою чимало призів і подарунків для малечі та завдяки яким вдалося провести сам захід. Станиця Луганська – Попасна – Троїцьке – Мар'їнка – Волноваха – таким був маршрут гостей з Києва. Загалом у всіх населених пунктах їх зустрічали привітно й радісно.

– Ця поїздка видалася більш, так би мовити, розкутою у порівнянні з попередніми, – говорить підполковник Лариса Буніна, старший офіцер інформаційно-аналітичного відділу. – Раніше наші візити зустрічали з певною недовірою і навіть острахом, хоча ми завжди приїздили не з порожніми руками і намагалися допомогти людям, які опинилися у складних життєвих обставинах. Тепер нас відразу впізнають у багатьох населених пунктах. І це дуже добре, адже ми таким чином покращуємо імідж Збройних Сил України, українського солдата.

Керівники військово-цивільних адміністрацій без проблем надали майданчики для виступів та проведення конкурсів.

Аніматори влаштували для дітей ігри, конкурси та розваги, а артисти розважали піснями, під які діти весело танцювали. Звісно, були й подарунки. Найголовнішими і найбажанішими були велосипеди. Організатори свята подбали й про те, аби жоден його учасник не залишився без приза.

Краплю дьогтю у святковий настрій дітей ледь не додали вчителі кількох шкіл Волновахи. Щойно вони привели учнів на свято, як відразу примусили шикуватися і повертатися назад до навчального закладу.

Мовляв, «для чого вам ці блакитно-жовті прапорці та солодощі»? Їхню явну нелюбов до всього українського було видно неозброєним оком. Тож і своїх вихованців вони вирішили використати для демонстрації сепаратистських переконань. Але самі школярі дуже хотіли залишитися на святі, тому, попри тиск учителів, повернулися на площу і продовжили розважатися. Адже діти дуже добре відчують, коли до них звертаються з відкритим серцем і щирими намірами. Вони ще чисті й безпосередні, вони не заангажовані, а їхня свідомість не отруєна ворожою телевізійною пропагандою.

Але, на жаль, поки точиться війна, маємо і загиблих дітей, і дітей-біженців, і дітей-переселенців, і навіть членів ворожих бандформувань. Цей список не скінчиться, доки вона триватиме. Та найгіршим у цій ситуації є те, і це підтверджують сумні підсумки Другої світової війни, що фізичні та психологічні травми найменших членів суспільства призводять до невтішних наслідків у майбутньому. Розвиваючи культуру ненависті та знищуючи сімейні й соціальні цінності, вони створюють передумови для повторення збройних конфліктів.

Сергій БАСАРАБ

ГОСПІТАЛІ І ГУМАНІТАРНІ ПРОЕКТИ

З таким великим навантаженням, як зараз, наші медичні установи потребують всього, починаючи від транспортних засобів і закінчуючи постільною білизною, складною медичною апаратурою, перев'язувальним матеріалом, ліжками і матрацами, медичними препаратами та хірургічними інструментами.

Наша мета - не залишити нікого наодинці зі своїм лихом і допомогти кожному, хто потребує медичної допомоги, після участі у бойових діях в зоні АТО.

РЕКВІЗИТИ ПРОЕКТУ:

ЄДРПОУ: 39532919

ПАТ КБ"ПРИВАТБАНК"

МФО: 300711

Р/Р: 26003052750292

НЕОБХІДНО В АТО

РЕКВІЗИТИ ПРОЕКТУ:

ЄДРПОУ: 39532919

ПАТ КБ"ПРИВАТБАНК"

МФО: 300711

Р/Р: 26006052747495

Перелік речей і необхідностей, які будуть завжди потрібні на фронті: предмети туалету і гігієни (мило, піна для гоління, зубна паста, рушники, шампуні, мазі), одяг (шкарпетки, труси, футболки, літнє взуття), продукти (кава, чай, цукор, сіль, консерви, одноразовий посуд, горіхи, вода, сигарети), техніка (генератори, інструменти, батарейки, ліхтарики, фляги, мішки, сірники, нитки/голки).

Це далеко не повний список того, що завжди необхідно на передовій. Будь-яка Ваша допомога буде доставлена хлопцям!

Контакти фонду «КРИЛА ФЕНІКСА»:

📍 м. Київ, пр. Степана Бандери, 21

🌐 wings-phoenix.org.ua

ЖІНОЧЕ ОБЛИЧЧЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

«Наші війська стануть позаду жінок і дітей... І нехай хтось із українських військових спробує стріляти у своїх людей», – ця жахлива фраза стала чи не єдиною правдою за останні три роки, яку сказав Путін стосовно України.

Блокада українських військових частин у Криму, розлючений натовп у містечках Донбасу, перекриття доріг, молоді мами із немовлятами на руках у районах перших обстрілів – всюди жінки. І байдуже, чи йдеться про гру на камеру із постановкою, чи про реальні події, – завжди чоловіків у натовпі не більше 25 відсотків, і це вже статистика

Жінки емоційно вразливіші за чоловіків і інформацію сприймають саме через емоцію. Тому не дивно, що вони грають першу скрипку в загальному оркестрі проросійських гасел та легкі на підйом, коли відбуваються провокації. Гібридна ж війна Росії проти України обертається навколо геббельсівської пропаганди: «Чим більша дурниця, тим легше в неї повірити». Тому на початку протистояння люди проковтували її, як наживку, навіть не піддаючи сумнівам, що інформація із російськомовних ЗМІ – суцільна нісенітниця.

Категорія жінок, яка, на думку експертів, найбільше піддається впливу, – це домогосподарки, особливо без вищої освіти.

– Ми, з одного боку, говоримо про кореляцію вільного часу, а з другого, про людину, яка не має постійної зайнятості. В нинішніх умовах вони більше носять різні прояви

Евген Магда: Якщо використовують жінок і дітей, то зрозуміло, що в сепаратистів немає ні моральних, ні законодавчих обмежень

неформальної комунікації, чутки, виступають як підсвідомі носії відповідної інформації. Але жінка взагалі може бути й інструментом, і учасником цієї гібридної війни, – зазначає координатор Бюро протидії гібридній війні Євген Магда.

Політичний експерт наводить приклад піврічної давнини, коли розхитували ситуацію навколо 13-річної Лізи, російськомовної дівчинки з Німеччини, яку нібито викрали мусульмани та ледь не зґвалтували. Такий факт із юнаком на-вряд чи б сприйняли як вибух.

– Проросійські медіа роздмухували це сильно, і російськомовна громада Німеччини дуже бурхливо відреагувала. Чому? Тому що поєднано кілька факторів: по-перше, спрацювала сама функція захисту родини, дитини, доньки, а по-друге – момент психології: якщо одну німецьку дівчинку викрали, то чи зможе канцлер Ангела Меркель захистити решту німецьких дівчат? – переконаний Євген Магда.

Спрацює разовий ефект від новини: викликати емоцію – негативну стосовно України та позитивну, коли йдеться про все, що пов'язано з Росією. Та, як кажуть,

Жінка найбільше піддається телезомбуванню і через властивості функціонування її мозку: вона бачить негативну подію і порівнює її з власним життєвим досвідом

шила в мішку не приховаєш. Тож правда впливає назовні. 6 липня в Ялті місцева влада презентувала таку собі інсталяцію на згадку про «жахливу подію – блекаут»: 2 лампочки, які з настанням сутінок запалюються. Цікаве, хоча і недолуге доповнення до ландшафту парку. Та от, видно, вечір діє розслаблювально на місцевих жителів. Адже зранку, готуючи промову

перед мешканцями та журналістами, мер Ростенко, родич Аксьонова, отримував від режисера сюжету настанови, як говорити і що, бо сам би не впорався із «важливим завданням», а вже ввечері пенсіонерка, яку не змушували готуватися до інтерв'ю, сказала все, як є: «Хочу, щоб це нікуди не пішло, я просто говорила про маленькі пенсії. Зараз такі часи, не дай

На початку протистояння люди проковтували геббельсівську пропаганду: «Чим більша дурниця, тим легше в неї повірити», як наживку, навіть не піддаючи сумнівам, що інформація із російськомовних ЗМІ — суцільна нісенітниця

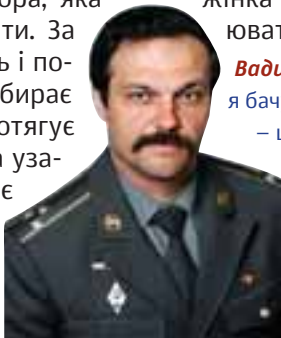
боже. Краще зайвий раз нічого не говорити».

Але це разова акція. Такі невдоволені насиллям Росії на екран не прориваються. Там створюється образ жінки-агресора, яка прагне помсти та відплати. За що і кому — їй нав'язують і показують, а як — кожна вибирає для себе сама. Утім РФ протягує й ідею за Фрейдом: війна узаконює дистрикт — руйнує все поза межами твого ества і тобі за це нічого не буде. Згадати лише «парад» військовополонених у Донецьку на День незалежності України 2014 року. Конвоювали наших полонених військовослужбовців і жінки-терористки із автоматами, а от вся лють виривалася у переважній більшості від донеччанок, які кидалися матом та камінням.

— У них вибивають зі свідомості жіночність, яку заклала в них природа, — говорить військовий експерт Вадим Богайчук, — навіть через ті серіали, які так полюбля-

ють жінки. Адже там переважає не здоровий глузд, а емоційна сфера. Реклама побудована на емоції, а сюжети звеличення «руського духу» базуються на тому, щоб жінка рвалась у бій — відстоювати власні інтереси.

Вадим Богайчук: Якщо говорити про жінок, я бачу 3 складові цього феномена: основна маса — це участь у постановках, а ті, які реально воюють, у них проблеми із сприйняттям світу, і останнє — безвихідь

Тут спрацьовує залізний закон рекламного бізнесу — на жінок легше впливати.

— Жінки під час агресії бувають страшніші за чоловіків. А такі «паради» — це злочин проти людяності. Та сторона взагалі нічого не дотримується. Хоча люди на Донбасі і відчували перші втрати родичів та близьких, матеріальні втрати, їхній гнів, підігрітий закликами і цькуванням, виривався назовні. Показовим є той факт, коли терористи підірвали тролейбус у Донецьку в мікрорайоні Боссе й

відразу привезли туди полонений батальйон, очолюваний підполковником Олегом Кузьмичем. Люди були ладні вчинити самосуд на місці, — додав начальник гуманітарного інституту НУОУ Василь Осьодло.

Жінка найбільше піддається телезомбуванню і через властивості функціонування її мозку: вона бачить негативну подію і порівнює її з власним життєвим досвідом.

— Якщо подія завершилася чимось негативним і досить болючим, то вона цю новинну ситуацію асоціює так, що та матиме схоже завершення. Відбувається нейронна пастка в сенсорній пам'яті, — пояснює військовий психолог Олег Хміляр. — Жінка порівнює інформацію із відповідним мотиваційним збудженням, а потім добуває інформацію з пам'яті й вирішує, на який бік ставати та чи брати до рук зброю, або засудити подумки цю подію.

Василь Осьодло: Якщо зараз запитати людей на Донбасі, то вони досі вірять, що владу захопили фашисти. Російські технологи притягнули асоціативні зв'язки, де роблять акцент на Другій світовій війні, і цей ланцюжок замкнувся в їхній свідомості. Це виправдання їхніх дій, що спрямовані не проти України, а проти влади

За результатами індексу результативності російської пропаганди Київського міжнародного інституту соціології, на жінок припадає 28 балів, тоді як на чоловіків 25. На такий показник впливає багато і соціальних чинників, і навіть географічних. Сільські мешканці менше піддаються впливу псевдоідеології «руського миру», адже в них інші цінності – з одного боку, а з другого – вони не зазнали знищення чи депортації, їхні землі не були заселені іншими народностями, як це було, скажімо, в Криму та у промислових центрах Донбасу. Саме переселенці мають внутрішні протиріччя між уявленнями миру фантомного руського та реально-го українського.

Щодо світосприйняття, то воно різне навіть у мешканців Луганської та Донецької областей. В останній більше прослідковується тенденція до формування населених пунктів навколо шахт. А шахтарі – професія сувора, яка накладає відбиток і на життєві устрої і на світогляд.

По різні сторони барикади: поняття одне, цінності різні

Протистояння України та РФ кардинально вплинуло на розвиток української армії, нашу націю підняла хвиля патріотизму, в серцях українців знову оселився визвольний дух свободи. Вдягнути військову форму та взяти до рук зброю стало почесним і серед жінок.

Вони їдуть в зону АТО, щоб зробити власний внесок у мирне процвітання своєї держави. Їхня ідеологія – допомогти та створити. Ідеологія жінок, які воюють на боці російсько-терористичних

формувань, – кардинально протилежна. І хоча досі з екранів телевізорів на таких каналах як RT та Россия 24 незмінно крутиться одна й та сама платівка: на Донбасі воюють місцеві бойовики проти київської влади (важливо – не проти українських Збройних Сил), «гуманітарної допомоги» від РФ у вигляді боєприпасів та живої сили не меншає. Що особливо цинічно, є цілі підрозділи із жіночими посадами. Начальник гуманітарного інституту НУОУ полковник Василь Осьодло зазначає:

– Якщо ми подивимося на такі складові як радіотехнічна, радіоелектронна розвідка, по суті, це посади операторські. На них в основному жінки немісцеві, тобто росіянки. Відбирають за психотипом флегматично-меланхолійних осіб, які можуть довго робити монотонну роботу. Щодо бойових підрозділів, то там тотальна радянська пропаганда, діє радянський принцип – діди воювали. Там все, як в революційні часи:

гасла на кшталт «країна в небезпеці», «нам треба захищатися»; суцільне ярликування «укрофашисти», «бендерівці». Все це створює тотальну ідеологію брехні – така основна стратегія.

І якщо вищезгаданих росіянок привезли виконувати певні функції, то є й такі, які нібито добровільно зголосилися покинути все та відправилися «захищати» Схід України. Та от від кого – так досі й не зрозуміли. Бізнесмен та переможниця конкурсу краси Анастасія вже майже 2 роки на боці терористів на Донбасі працює тележурналісткою. На запитання, що її спонукало до такого «подвигу», вона відповідає різними фразами на кшталт: «Коли їдеш добровольцем на війну, в голові в тебе лише одне – воювати», «Я не знайшла жодного мінуса, щоб туди не поїхати. Був такий момент, коли перед моїм від'їздом туди мені сказали, що загинули хлопці, з якими ми дружили».

Інша «патріотка» – артилерист-навідник Марина робить пригломшливий для людської логіки висновок: «Моєму другу, який служив у підрозділі «Беркут» на Майдані пробili шолом. Тому я не жалкую, що стала на захист Вітчизни».

В бойових підрозділах для жінок діє тотальна радянська пропаганда, радянський принцип – діди воювали. Там все як в революційні часи: лозунги на кшталт «країна в небезпеці», «нам треба захищатися»; суцільне ярликування «укрофашисти», «бендерівці» створюють тотальну ідеологію брехні – така основна стратегія

Варто зазначити, що в даному випадку фізичних ушкоджень у беркутівця не було, а дівчина наводить артилерію на наші позиції, яка знищує людей сотнями. Такі особи в переважній більшості мають комплекс неповноцінності або ж нереалізованості в цивільному житті. Полковник Олег Хмільяр каже, що в попередньому випадку шолом став таким собі поштовхом до ідеї записатися до лав бойовиків. Досить часто на окупованих територіях прокручують сюжети про дівчинку «Рижик». Мотивом у тієї чомусь стала любов до літератури та творів Джека Лондона. Для здорового глузду, здавалося б, нонсенс. Для їхнього – досягнення.

Досягненням була і комічна ситуація з проведенням у Донецьку конкурсу красунь серед жінок-бойовиків. Змінивши камуфляжі на вишукані вечірні сукні, вони дефілювали подіумом. На це «дійство» примусили прийти місцеву еліту. Фахівець каже, що ті люди, які ходили по подіуму, відчували, що в них нарешті реалізовано цей комплекс неповноцінності. Можливо, вони колись прагнули до цього, але за звичайних умов їм би це не вдалось. А коли війна винесла їх «на поверхню», вони користувалися можливостями, пишалися, а зал відчував огиду. Військовий психолог впевнений,

що серед таких жінок є, звичайно, асоціальні елементи, але в багатьох присутній такий феномен психотипу, як застрягаючий, у них паталогічна стійкість афекту. У нормальної людини стан афекту триває секунди або ж кілька хвилин, у застрягаючих осіб – досить довго. Афект породжує агресію, тому їхня поведінка цілком зрозуміла.

Жінка VS чоловік: військовий аспект

Коротка порівняльна характеристика плюсів представниць слабкої статі перед чоловіками:

1. Здатна довго працювати в монотонних умовах.

2. Більш витривала і легше переносить втрату крові на клітинному рівні.

3. Менш схильна до спонтанних рішень.

4. Краще витримує біль.

Зважаючи на це, можна з упевненістю сказати, що бойові посади жінці до снаги. Приміром, як снайпер вона більш ефективна, ніж натренований чоловік. Увесь секрет у фізіології: серцевий ритм у 1,5 рази довший, що дає можливість краще прицілитися і плавно натиснути на спусковий гачок. А ще ціла низка фізичних переваг: локомоція рук та ніг дозволяє корпусу бути більш стійким під час пострілу.

Значну роль відіграє і більш стійкий аналітичний розум, що дозволяє їй краще абстрагуватися від ситуації. Вона стріляє, й ціль для неї не асоціюється з людиною. Тож після виконаної роботи не відчуває жодних фізіологічних зрушень, таких, як страх, паніка тощо. Фахівцю такої справи притаманна унікальна властивість – інтелігентна жорстокість. Інакше бойове завдання не виконати.

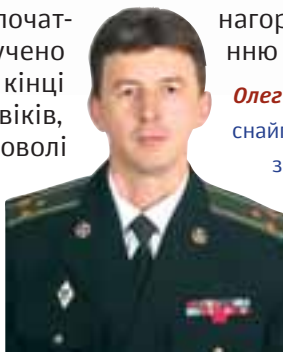
Тому новини із зони АТО про те, що по наших позиціях працює снайпер, це, звичайно, небезпечно, але ... робота справжнього профі ледь помітна. І якщо йдеться про двобій, то виявити себе є неприпустимою помилкою.

Нашу націю підняла хвиля патріотизму, в серцях українців знову оселився визвольний дух свободи. Вдягнути військову форму та взяти до рук зброю стало почесним і серед жінок. Вони їдуть в зону АТО, щоб зробити власний внесок у мирне процвітання своєї держави. Їхня ідеологія — допомогти та створити

Цифри — річ вперта. І вони говорять самі за себе. Під час Другої світової війни на фронті воювало близько мільйона жінок. А якщо на початку війни було залучено п'ять мільйонів, а в кінці 15 мільйонів чоловіків, то відсоток жінок доволі вагомий. 1941 року навіть вийшов наказ Сталіна №281, в якому були встановлені норми для жінок медсанбатів.

пора, понад 80 — до ордена Великої Вітчизняної війни. Тож не дивно, що у переважній більшості їхні гімнастерки були вкриті нагородами. Новому поповненню важко було це зрозуміти,

Олег Хмільяр: Я зустрічав жінок-снайперів, які, йдучи на бойове завдання, ідеально себе прикрашали, робили макіяж. Її запитували, навіщо вона це робить, їй ж 3 дні ніхто не бачитиме? Відповідь така: коли я нафарбована, я готова

Професійно придатними вважались ті, хто з поля бою виніс 15 осіб, тільки тоді їх зараховували у відповідні підрозділи. Далі йшла градація — за винесення 25-ти поранених представляли до медалі «За бойові заслуги», більше 40-ка — до ордена Червоної Зірки, більше 60-ти — до ордена Бойового Червоного Пра-

адже спрацьовував стереотип — жінка не могла здійснити чогось такого, щоб бути представленою до вищих відзнак.

Друга Світова війна мала чіткі хронологічні межі. Тоді було все більш зрозуміло: хто свій, а хто ворог. Нині противник України не зацікавлений у оголошенні війни.

Паралельно з неоголошеною війною Путін вже понад два роки цинічно мусує тезу, що українці і росіяни — братні народи. Тож тим, хто піддався путінській пропаганді, доволі важко відшукати правду.

Головна мета агресора — не захопити території, а зневірити людей, змусити їх прагнути до «світлого» майбутнього. Такий сценарій нагадує радянську ідеологію. Тож пропагандисти РФ не гребують нічим. І доки будуть виявлятися такі факти, як виступ у дельфінарії дельфінів із автоматами, вручення молодим кримчанкам повісток в армію для їхніх новонароджених синів, освята дівчат-терористок на плацу донецького військового вишу, доти Росія не змінить своїх імперських традицій і не визнає «руський мир» утопічною ідеєю.

Галина ЖОЛТІКОВА

ВАРШАВСЬКИЙ

8-9 липня у Варшаві відбувся дводенний саміт НАТО, на який з'їхалися делегації з 28 країн-учасниць, 26 країн-партнерів, представники ЄС, ООН і Світового банку. Столиця Польщі прийняла також понад 2 тисячі гостей і близько тисячі журналістів

— Є кілька головних тем, на яких сфокусується саміт. Перша — це все, що пов'язано з питаннями безпеки. Коли йдеться про безпеку і колективний захист — це ключова відповідальність НАТО, щоб забезпечити надійне стримування, і будь-яка атака на союзника спустить гачок повної відповіді за весь Альянс. Друга — забезпечення стабільності в сусідніх з Альянсом країнах. Це важливо для таких сусідів, як Україна, Молдова, Грузія. Ми з ними працюємо, допомагаємо модернізувати їхні армії, проводити реформування оборонних інститутів... Ідея полягає в тому, що коли наші сусіди більш стабільні, ми більш захищені, — анонсував саміт генсек Альянсу Єнс Столтенберг.

Для нашої держави Варшавський саміт став по-справжньому знаковим. По-перше, відбулося засідання спеціальної комісії тільки для однієї України. По-друге, лідери країн-учасниць Альянсу підписали з керівництвом України додатковий пакет допомоги і схвалили новий Стратегічний оборонний бюлетень, який можна вважати аналогом Плану дій щодо членства (ПДЧ). У 139 пунктах Варшавської декларації НАТО (таких величезних документів НАТО давно не видавав) Україна згадується 32(!) рази, і два довгі пункти повністю присвячені поглибленню особливого партнерства (Distinctive Partnership). Україну тепер можна назвати повноцінним і ключовим союзником НАТО як організації.

САМІТ: ДВЕРІ НАТО ДЛЯ УКРАЇНИ ВІДКРИТІ

НАТО – ГАРАНТІЯ НАЦБЕЗПЕКИ

Саміт у Варшаві відбувся на тлі оприлюднених Президентом України Петром Порошенком даних, що членство України в НАТО підтримують понад 53% українців. Соціологи наводять дані опитувань, які свідчать, що в разі проведення референдуму про членство в НАТО 78% з тих, хто прийшов би на дільниці, підтримали б цю пропозицію. Представники і НАТО, і України пояснюють ці вражаючі цифри бажанням українців захиститись від агресивної політики Кремля. Дедалі більше громадян вважають членство в НАТО гарантією нацбезпеки. Кращим стимулятором змін у ставленні до Альянсу в позитивний бік були події початку 2014 року,

анексія Криму та початок війни на Донбасі.

За такого рівня підтримки Україна вже може претендувати на членство в Північноатлантичному альянсі. За словами Президента України Петра Порошенка, це рішення українці схвалюватимуть на референдумі. Але тільки після того, як українська армія буде повністю реформована за натовськими стандартами. І тільки після того, як Україна офіційно подасть заявку на вступ.

На сьогодні ж триває співпраця Збройних Сил України з більш ніж 40 країнами. Традиційно основними та найбільш активними партнерами є збройні сили Сполучених Штатів Америки, Канади, Великобританії,

Єнс Столтенберг: «Двері НАТО залишаються відкритими для будь-якої нації у світі»

Турецької Республіки, Республіки Польща та Литовської Республіки. Впродовж 2014-2015 років Збройні Сили України отримали допомогу у вигляді матеріальних засобів від двадцяти країн світу. Протягом поточного року надійшла допомога на суму понад 60 млн доларів, з яких технічна допомога становить понад 53 млн доларів, гуманітарна (медичне та тилове майно) – близько 7 млн доларів.

Пріоритети співробітництва України з Альянсом на 2016-2017 роки чітко визначені у Робочому плані Військового комітету Україна – НАТО. Основною його метою в сучасних умовах є нарощування оперативних спроможностей ЗС України, досягнення сумісності зі збройними силами держав-членів НАТО, обмін досвідом та адаптація до нових викликів і загроз у сфері оборони і безпеки. Ключовими напрямками співпраці України з НАТО, а також двостороннього співробітництва з країнами-членами Альянсу є подальший розвиток системи управління та зв'язку ЗС України; поетапна адаптація українського війська до стандартів НАТО; подальший розвиток систем матеріально-технічного, медичного, тилового забезпечення та впровадження основ інтегрованої системи логістики;

удосконалення системи бойової підготовки Збройних Сил України; розвиток Сил спеціальних операцій на основі доктрин, концепцій та стандартів НАТО; відновлення спроможностей ВМС ЗС України.

П'ять трастових фондів для допомоги Україні, впроваджених під час попереднього саміту НАТО в Уельсі у вересні 2014 року, залишаються потужним практичним механізмом співробітництва. В рамках Трастового фонду НАТО з логістики та стандартизації Збройних Сил України погоджено автоматизацію та приведення до стандартів Північноатлантичного альянсу Об'єднаного центру забезпечення та удосконалення системи

матеріально-технічного забезпечення на базі Об'єднаного центру забезпечення військово-технічним майном. Проекти триватимуть спільно з виконанням завдань щодо приведення національної системи кодифікації до сумісності з Системою кодифікації НАТО. В межах Трастового фонду НАТО з модернізації

Міністр закордонних справ України Павло Клімкін:

«Розширений пакет допомоги дозволить здійснити перебудову сектору безпеки»

системи зв'язку та автоматизації управління військами Збройних Сил України реалізується забезпечення підрозділів українського війська засобами радіозв'язку тактичної ланки управління та засобами супутникового зв'язку. Трастовий фонд НАТО з

кібернетичного захисту сприяв розробці пропозиції щодо Пилотного проекту зі створення до 2017 року кіберполігона Збройних Сил України. Трастовий фонд НАТО з фізичної реабілітації (протезування) військовослужбовців, поранених в зоні АТО, уможливив відкриття першої в Україні ерготерапевтичної кімнати зі спеціалізованим реабілітаційним

управління персоналом Збройних Сил України.

АЛЬЯНС ПІДСТАВЛЯЄ ПЛЕЧЕ УКРАЇНИ

Міністр закордонних справ України Павло Клімкін наголошує, що розширений пакет допомоги, схвалений у Варшаві на засіданні комісії Україна-НАТО, дозволить у найближчій перспективі

липня, розпочнеться вже в найближчі місяці. Про це заявила віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванна Климпуш-Цинцадзе. «Частина заходів цього пакета є продовженням тих програм, які вже були, але вони доповнені. Тому допомога НАТО вже працює. Нові напрямки будемо починати вже зараз, хоча деколи процедури тривають місяцями, – сказала віце-прем'єр. Вона висловила надію, що утворена недавно Комісія з питань координації євроатлантичної інтеграції України зможе скоординувати дії міністерств і відомств.

ОСОБЛИВИЙ ПАРТНЕР НАТО

Україна і Північноатлантичний альянс домовилися почати процес, який надасть Україні можливість стати особливим партнером НАТО. Про це у Варшаві заявив Президент України Петро Порошенко на спільному брифінгу з Генсеком Альянсу Єнсом Столтенбергом.

– Ми ухвалили рішення поглибити особливе партнерство між НАТО і Україною і запустити процес, який дозволить Україні отримати статус особливого партнера з поглибленими можливостями, – сказав Петро Порошенко. – Пакет допомоги Україні, який розглянули на комісії «Україна – НАТО», дуже важливий. Ніколи раніше країна-партнер не мала подібної підтримки. Ми продовжуємо

Президент України Петро Порошенко: «Україна стала єдиною країною-партнером Альянсу»

обладнанням на базі Військово-медичного клінічного центру Західного регіону, майстерні для обслуговування і ремонту інвалідних візків, проведення на постійній основі тренінгів і семінарів для українських фахівців з питань медичної реабілітації військовослужбовців. Метою Трастового фонду НАТО зі створення системи зміни військової кар'єри на професійну цивільну є створення ефективного інтегрованого підходу до соціальної адаптації військовослужбовців, а також системи перепідготовки, інтегрованої у функцію

здійснити повну перебудову сектору безпеки та оборони України.

– Йдеться про доведення українських Збройних Сил до стандартів НАТО за допомогою або трастових фондів, або інших програм, – сказав Клімкін.

На думку урядовця, лівову частку реформ можливо завершити до 2020 року. «Ми для себе маємо ставити амбітні терміни, і я вважаю, що основна робота має бути здійснена до 2020-го, тобто за 4 роки, – продовжив Міністр закордонних справ. – Пакет допомоги НАТО передбачає 40 напрямів співпраці та допомоги Україні».

Реалізація заходів комплексного пакета допомоги (КПД) Україні, про що домовилися під час Варшавського саміту 8-9

Одна з тез НАТО: «Росія повинна припинити «політичну, військову та фінансову підтримку сепаратистів» на Сході України».

проводити реформи, які дадуть можливість Україні стати членом НАТО.

Свою чергою Генсек НАТО підтвердив, що Україна може приєднатися до Альянсу. «Будь-яка нація має право на самовизначення, – заявив Єнс Столтенберг. – Двері НАТО залишаються відкритими для будь-якої нації у світі».

– Те, що ми бачимо нині, не спостерігалось за весь час співпраці між Україною і НАТО, – пояснила директор українського Центру інформації та документації НАТО Наталія Немилівська. – З політичного погляду Альянс показав, що не залишить Україну наодинці зі своїми проблемами, а з практичного погляду ця комплексна підтримка потрібна для проведення реформ, які запланувала наша країна. Тепер Україні необхідно налагодити комунікацію і навчитися доносити інформацію про свої кроки в цьому напрямі.

У ПРИОРИТЕТІ – ПЕРЕМОГА В ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ

Президент України Петро Порошенко у Варшаві зазначив: «Особливою участю нашої країни в саміті є те, що Україна стала єдиною країною-партнером Альянсу, яка мала в його рамках окреме засідання на найвищому рівні Комісії Україна-НАТО. Це свідчить і про високу увагу з боку

країн-членів Альянсу до України, і про віддану підтримку з боку союзників нашої держави в складних умовах та налаштованість на подальше зміцнення особливого партнерства, яке мають Україна і НАТО. За результатами саміту Україна-НАТО ми погодили комплексний пакет допомоги. Документ, який спрямований на зміцнення оборони нашої держави, за допомогою потужніших структур безпеки. Цей пакет дозволить нам консолідувати існуючі напрями підтримки НАТО і допоможе встановити більш дієву, більш ефективну оборону і безпеку, яка також буде реформуватись за графіком, затвердженим у Стратегічному оборонному бюлетені».

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова Олексій Мельник наголошує на

Заступник Міністра оборони України з питань європейської інтеграції Ігор Долгов:

«Оборонний бюлетень є новим за своєю суттю – раніше таких не було»

Країни НАТО: «Ми засуджуємо російську навмисну дестабілізацію Сходу України».

особливій увазі, яку НАТО приділяє Україні. Одним із основних «продуктів», представлених у Варшаві, є Стратегічний оборонний бюлетень, розроблений у тісній співпраці з радниками Північноатлантичного альянсу. В цьому документі багато положень, які відображають стандарти

та підходи НАТО до планування. Ключовим є також визначення пріоритетів, які вперше в такому вигляді з'явилися в Бюлетені. І ці пріоритети будуть цікаві партнерам з НАТО. Тобто це ті сфери, де вони можуть потенційно докласти зусиль щодо надання Україні допомоги на найближчі 3-5 років.

За словами заступника Міністра оборони України з питань європейської інтеграції Ігоря Долгова, новий бюлетень можна вважати свого роду Планом дій щодо членства (ПДЧ). «В Україні для формування Збройних Сил і приведення їх до стандартів НАТО і для того, щоб зробити цей інструмент більш ефективним, ми в повній мірі залучили експертів НАТО (до написання бюлетеня. – Авт.). Тому його можна

За словами Долгова, сам Оборонний бюлетень є новим за своєю суттю – раніше таких не було: «І за обсягом, і за деталізацією такого

координації допомоги від НАТО та країн-членів, безпосередня робота радників із Альянсу в Генштабі, в Міноборони та в інших відомствах, спільна розробка і проведення реформ, що гарантувало б відповідність стандартам Альянсу, – це лише короткий перелік тез масштабного Комплексного пакета допомоги.

– Комплексний пакет допомоги передбачає стільки підтримки, скільки Україна зможе ефективно використати для реформування сектору оборони і безпеки, – заявив Порошенко на брифінгу перед завершенням саміту. – Найближчими роками Комплексний пакет допомоги стане основним інструментом у взаємодії України з Альянсом.

На спільній прес-конференції з Президентом України Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг сказав, що Росія повинна припинити «політичну, військову та фінансову підтримку сепаратистів» на Сході України. Союзники єдині в підтримці українського суверенітету і територіальної цілісності. «Ми не визнаємо і не будемо визнавати незаконної і нелегітимної анексії Криму і ми засуджуємо російську навмисну дестабілізацію Сходу України», – наголосив Генеральний секретар НАТО.

Юрій КУЗНЕЦОВ

називати ПДЧ. Для мене головним є результат. Коли ми побачимо повністю реформовані ЗСУ за стандартами НАТО, зі зміненою системою професійної освіти, зі зміненою системою кар'єрного зростання військовослужбовця, тоді ми побачимо, чи потрібний нам взагалі ПДЧ.

рівня документів я не пам'ятаю, хоча з НАТО працюю досить давно. Одним із рішень, ухвалених у рамках саміту НАТО у Варшаві, стане створення нового механізму Альянсу, метою якого буде протидія проявам гібридної війни».

8 трастових фондів, 40 напрямів взаємодії, новий механізм

Війна стала поштовхом до військової кар'єри

Єдина жінка-генерал хорватської армії Гордана Гарасич розповіла про універсальну формулу успіху жінки в погонах: «Вік живи – вік навчайся». На момент запису інтерв'ю бригадний генерал Гордана Гарасич очолювала Військовий відділ в Апараті Президента Республіки Хорватія. А зовсім нещодавно обійняла посаду заступника голови Центру співробітництва з безпеки – міжнародної дослідної організації, одним із завдань якої є розвиток співпраці і діалогу у сфері безпеки в Південно-Східній Європі. Її життєвий шлях був досить звивистим. Про те, як не зламатися та посісти чільне місце нарівні з чоловіками, вона поділилася з українською аудиторією

Хорватія – доволі молода країна, якій лише 25 років. 13 років тому їй вдалося стати країною-членом НАТО та побудувати сильну армію, в якій вирішальним фактором є люди. Щоб мотивувати громадян іти до війська, там забезпечили повний захист їхніх прав, у зв'язку з чим хорватське законодавство доводилося змінювати та вдосконалювати, включаючи і гендерний аспект. Тож у

ЗС Хорватії відсутня така проблема, як надання переваги чоловікам під час просування по службі та призначенні на вищу посаду.

– Немає жодного закону, який би забороняв жінкам обіймати керівні посади. Адже на них повинні призначати не за статевим принципом, а за рівнем кваліфікації. У нас траплялися випадки, коли вибір щодо керівників вищого рівня був на користь чолові-

ків. Але ми можемо змінити таку ситуацію і будемо працювати над цим питанням. У нас 10 жінок мають звання «полковник». Всі вони вмотивовані та амбітні, кожна з них може стати генералом. Хочу наголосити на тому, що коли ставите перед собою певну мету, ви повинні багато й наполегливо працювати. Маєте довести всім, що на вас можна розраховувати, – розповіла Гордана Гарасич.

– Ви вважаєте, що жінки можуть виконувати будь-яку роботу та витримувати будь-яке навантаження?

Я не є прихильницею жіночих квот. Я по собі знаю, якщо я займаюся справою, досконало її знаю, то успіх за мною. Утім квоти можуть бути необхідними на початковому етапі, щоб відкрити двері для здібних жінок. Тому в багатьох країнах усталюються пропорції вакансій 50 на 50. Не можна сприймати лише половину населення як таку, що придатна для участі в галузі безпеки, економічного розвитку. Ми всі повинні бути учасниками цього процесу. Обмежуючи можливості однієї частини населення в повноправній участі, держава разом з тим не використовує весь власний потенціал – інтелектуальний, трудовий тощо. Я сподіваюся, що настане той день, коли ніхто не говоритиме про відсоткове розподілення. І можна буде стверджувати: я тут, тому що маю відповідні здібності до цього, і ніхто не зважатиме на те, чоловік ти чи жінка.

Наприклад, у хорватській армії немає жодних обмежень. Всі без винятку військові посади відкриті для жінок. Таким фактом можуть похизуватися навіть не всі країни Альянсу. У нас жінки є в усіх родах військ. Єдиний виняток – Сили спеціальних операцій. Причина в тому, що жодна жінка поки що не змогла пройти випробувань та іспитів, які під силу далеко не всім представникам сильної половини людства. Можливо, ми маємо бути більш вмотивованими, більш активними, і тоді керівництво зважатиме насамперед на кваліфікацію, а не на інші чинники.

– Чи важко бути єдиною представницею у такому високому званні?

– Я сподіваюся, що довго так не триватиме. Мені потрібні колеги, тож моє особисте завдання – дати шанс іншим. Це частина моєї роботи. А розпочала її, коли була радником з гендерних питань у місії НАТО в Афганістані. Повер-

нувшись додому, я продовжила цю справу з твердим переконанням, що жінки також компетентні, здібні та підготовлені.

Щодо себе можу точно сказати, що приналежність до жіночої статі ніяк не впливала на моє кар'єрне зростання. Я любила свою роботу, тож стала однією з небагатьох хорватських військовослужбовців, кого направили на навчання до Військової школи, це найвищий рівень військової освіти. Мені повідомили, що її випускники мають пріоритети щодо отримання генеральських посад. Тоді на мене мої колеги-чоловіки дивилися як на конкурента. За деякий

час у місії в Афганістані ввели генеральську посаду радника з гендерних питань. Раніше вона була нижчою. Я перша жінка, яка обійняла цю посаду.

– У чому полягала специфіка служби в Республіці Афганістан, адже там жінки не мають рівних прав із чоловіками?

– Одним із завдань місії в Афганістані було допомогти інституціям, відповідальним за безпеку (таким, як армія та поліція) здійснювати гендерну перспективу в їхній повсякденній діяльності, включаючи організацію навчання жінок для місцевої поліції. Зазвичай, стандартною «відмазкою» місцевої влади щодо відсутності

Хорватські жінки-військовослужбовці брали участь у тренінгах спеціальної поліції Республіки Афганістан

такої підготовки є те, що вони не мають відповідних приміщень для тренувань. Згодом вони зрозуміли, що для безпеки афганського народу жінки-поліцейські потрібні. Адже через блокпости, пункти пропуску, до державних вищих установ проходять жінки, які можуть пронести вибухівку, їх мають перевіряти. У складі хорватської групи тренерів, сформованої для підготовки спеціальної поліції Республіки Афганістан, жінок не було, адже вона укомплектована військовими із підрозділів Сил спеціальних операцій. Ви-

никла невеличка паніка, та я допомогла вирішити цю проблему. З'ясувалося, що в підрозділі військової поліції Хорватії була жінка-інструктор та її колега, і нам вдалося все так організувати, щоб вони змогли співпрацювати з групою ССО для тренінгів спеціальної поліції Афганістану. Через півроку навчання завершилося успішно, а наші військові для себе зробили висновок: змішані групи – це робота, яка об'єднує, і це працює. На початку всієї цієї історії я не знала, яким буде результат. Та наші військові зали-

шилися задоволені і сказали мені: «Ви мали рацію». Я була щаслива від того, що змогла принести користь обом країнам.

– Не боялися їхати до Афганістану?

– Ні. І поїхала б знову без вагань. Я зустріла там багато відважних жінок: учителів, політиків, поліцейських, військових, готових проводити зміни. Коли бачила молодих жінок із чудовою освітою, які борються за свої права, я їм у цьому допомагала і почувалася так, ніби роблю щось надзвичайне.

– Коли ви розпочинали свою військову кар'єру, уявляли, що будете генералом?

– Ні. Якби хтось мені сказав тоді таке, я б вважала це нісенітницею. 1991-го в Хорватії розпочалася війна за незалежність. На той час я навчалася в університеті Загреба на юридичному факультеті. Коли його закінчила, війна ще тривала. Я зрозуміла, що мені потрібно зробити свій внесок, зробити щось для своєї країни. Тоді наші збройні сили формувалися з «нуля», не вистачало кадрових військових. Набирали всіх: юристів, лікарів, інженерів. Той, у кого була вища освіта, міг пройти нетривалу підготовку та поповнити лави армії.

Гордана Гарасич, за потреби, без вагань вирушає до закордонних місій

Я подала заявку і згодом почала займатися кадровими питаннями, змінила багато посад. Тепер я вже нічого не хочу змінювати. Бо саме тепер маю унікальну можливість відвідувати інші країни, брати участь у місіях з питань безпеки. Можливо, я ідеалістка, але моя робота надзвичайна. Я бачу результати. Коли ти приїздиш до іншої країни і доводиш місцевим мешканкам, що вони так само можуть отримати погони та служити, вони потроху починають сприймати таку інформацію і переосмислюють власне життя.

тих, хто шукає на нього відповідь, лише 5% невпевнені в своєму виборі, решта 95% переконані – знову вчинили б так само.

– Німецька формула ідеальної жінки «Діти, кухня, церква» для сучасного суспільства все ще спрацьовує?

– Якщо питання полягає в тому, чи потрібно приносити в жертву своє життя військовій службі, то моя відповідь – ні. Це правда, що мені іноді доводиться працювати, коли інші відпочивають, доводиться їхати в місію за кордон, вирішувати питання. Завжди доречний баланс між приватним і професійним життям. У моїй

заробітну плату або престижну роботу – той працює далі.

В царині законодавства передбачено повне піклування про родини, включаючи і військові. Наприклад, самотня мати або самотній батько не залучаються до роботи чи служби в нічні зміни, до цілодобової праці, а також є певний перелік робіт, від яких вони відсторонені.

Принцип рівних можливостей у Республіці Хорватія спрацьовує в багатьох аспектах. Жінки досягають висот як у цивільному житті, так і на військовій службі. Гордана Горасич яскравий приклад цього.

У хорватській армії для жінок відкриті всі військові посади. Єдиний виняток – Сили спеціальних операцій

Іноді я сама себе запитую: навіщо мені це потрібно? Для чого я це роблю? Та коли бачу, як інші борються і їм вдається досягнути чогось, в мене з'являється натхнення допомагати. Це важко, але воно того варте. Навчаючись у військовому коледжі США, якимось поспілкувалася із американським генералом, який 43 роки прослужив у морській піхоті. Його життя було не з легких: постійні тренування, відрядження, служба за кордоном. Під час однієї зі своїх лекцій він поділився з нами власними думками. Отже, коли він розмірковував над цим питанням, то зрозумів, що серед

країні, як і в багатьох інших, паує думка щодо соціальної ролі жінки: вона може бути ким завгодно, але має повертатись додому, де її чекають діти, кухня, різні побутові клопоти. Та якщо правильно розставити акценти та розподілити навантаження, то все вирішується. Серед моїх колег багато подружжів, в яких і чоловік, і дружина військові і почувуються щасливими завдяки підтримці та компромісу. У нас в Хорватії кожен із подружжя може взяти відпустку по догляду за дитиною. І це не вважається чимсь ганебним для чоловіків. Спрацьовує вибір: хто має вищу

Вона є уособленням жінки, яка не лише знає, чого хоче, а й знає, як досягти бажаного результату. На питання, чи винайшла власну формулу успіху, генерал пожартувала – жодної магії. Коли ж серйозно, то вона переконана, що не кожен може бути військовим, не кожен готовий до таких випробувань долі. Але такі люди є. І Гордана бачить своє призначення і в тому, щоб заохочувати молодь йти до війська, адже коли служиш своїй країні, загальній ідеї, то стаєш частиною чогось великого.

Галина ЖОЛТІКОВА,
Ірина ІЖУТОВА

УГОРСЬКИЙ

Угорщина, яка є членом НАТО і Євросоюзу, активно підтримує європейську інтеграцію України та виступає за якнайшвидше надання українцям права на безвізовий режим

Як зазначає Уповноважений уряду Угорщини Іштван Грежа, керівництво країни від початку євроінтеграційних процесів в Україні говорило з високих трибун про необхідність надання безвізового режиму Україні та всіляко підтримувало її на цьому шляху.

І така позиція Угорщини цілком логічна – наші країни поєднує не лише спільний кордон, а й тривалі дружні стосунки у багатьох сферах, включаючи серйозну і політичну, і економічну, і культурну співпрацю. Не зайве нагадати, що саме Угорщина була у трійці перших держав, які після 1 грудня

1991 року визнали незалежність України і встановили офіційні дипломатичні стосунки.

До речі, саме Угорщина першою серед інших держав відкрила дипломатичне представництво в Києві.

За словами Надзвичайного і Повноважного Посла Угорщини в Україні Ерно Кешкеня, наші країни відразу ж почали вести активний діалог, розвивати дипломатичні зв'язки, а угорська сторона надавала всю необхідну допомогу Україні в налагодженні зовнішньополітичних зв'язків на міжнародній арені.

Тісна співпраця продовжується і тепер. Наприклад, уряд Угорщини ще 2014 року затвердив Нову стратегічну програму міжнародної співпраці, в якій прописано, що Україна і надалі буде особливою країною-партнером Угорщини. А за словами державного секретаря у справах ЄС Кабінету прем'єр-міністра Ференца Саболча Токача, угорський парламент спеціально спростив правила працевлаштування для українців, адже в країні тимчасово працюють понад 30 тисяч наших співвітчизників.

Узяти досвід Угорщини на озброєння

Як відомо, 1999 року Угорщина була прийнята в найсильніший на сьогодні воєнно-політичний альянс – в Організацію Північноатлантичного договору.

РЕЦЕПТ УСПІХУ

На Мадридському саміті НАТО (1997 рік) Угорщина отримала від Альянсу офіційне запрошення на вступ. Того ж 1997 року в країні відбувся референдум, на якому переважна більшість населення – понад 80% – підтримала курс на НАТО. Така ж одностайність була серед усіх угорських політичних партій. На шляху до Альянсу Угорщині довелося вирішити велику кількість питань, особливо в оборонному секторі. Довелося кардинально змінювати структуру збройних сил, впроваджувати нові підходи, створювати всі умови для належного фінансування реформ. Адже для модернізації армії потрібні були відповідні матеріальні можливості. З цим домашнім завданням уряд впорався за 2 роки – до березня 1999-го основні критерії відповідності членству були виконані, а командно-штабна струк-

тура угорських збройних сил стала відповідати критеріям НАТО.

Угорські політики, як і суспільство в цілому, позитивно оцінюють членство в НАТО, особливо з позицій обороноздатності країни та гарантій її безпеки.

«Я можу вам навести такий приклад, якими ми були до вступу в НАТО, і якими стали після набуття членства в Альянсі. Уявіть, що ви стоїте під дощем і для захисту від нього у вас у руках лише одна ручка, але після того, як ви стали членом НАТО, у вас над головою разом із ручкою з'являється і парасолька», – наводить таку алегорію державний секретар з питань політики «Відкриття на Схід» (Міністерство зовнішньої економіки і закордонних справ) Жолт Чутора.

За словами Чутори, Угорщина суттєво посилила свій захист, бо Північноатлантичний альянс – найпотужніша воєнно-політична

організація. Також більш продуманою стала політика з покращення обороноздатності – членство в НАТО дозволяє Угорщині приділяти більше уваги окремим сферам і компонентам сектору безпеки, а не марнувати сили, матеріальні ресурси і кадровий потенціал на загальний комплекс заходів щодо захисту держави.

«Членство Угорщини в НАТО – це певні гарантії безпеки, а також рамки цінностей, які необхідні суспільству, – зазначає прес-секретар уряду Угорщини, директор Бюро міжнародних зв'язків Золтан Ковач. – Проте ми дуже самокритично підходимо до рівня підготовки угорської армії, і з таким же підходом оцінюємо такі питання безпосередньо в структурах НАТО. Ми бачимо, що в діяльності Альянсу є прогалини і певні недоліки, над виправленням яких необхідно працювати».

Віце-спікер угорського парламенту
Гергей Гуяш

На думку Ковача, ці недоліки пов'язані і з реакцією НАТО на конфлікт в Україні.

«Однак ці проблеми не обмежуються лише вашою країною, – говорить прес-секретар. – Є прорахунки в політиці НАТО і в Південній Африці, і в Сирії. І ми завжди наголошуємо, що Угорщина дуже віддана ідеям НАТО, але ми не можемо не бачити і не говорити про те, що в концепціях Альянсу існують певні проблеми».

Також Ковач вважає, що необхідно реформувати систему прийняття рішень не тільки в НАТО, а й у Європейському Союзі.

«В Європі існує думка, що коли створені певні європейські інститути, то вони здатні вирішити проблему і відповісти на всі запитання. На наш погляд, наявні європейські інституції й ті, які створюються, не найкращим чином можуть вирішувати проблеми кожного конкретного члена ЄС, бо національному уряду видніше, над чим і як нам працювати. Тому ми і вважаємо, що необхідно детально продумати реформи в системі прийняття рішень в Європейському Союзі», – каже Ковач.

Угорщина завжди наголошувала, що, виходячи з власного досвіду інтеграції до ЄС, готова надати будь-яку допомогу Україні в процесі здійснення реформи урядового управління, поділитися конкретним досвідом з питань правової гармонізації.

Як зазначає віце-спікер угорського парламенту Гергей Гуяш,

Прес-секретар уряду Угорщини,
директор Бюро міжнародних зв'язків
Золтан Ковач

формально переговори щодо вступу Угорщини до Євросоюзу розпочалися в березні 1998 року. І перед країною постало завдання щодо гармонізації внутрішнього законодавства з правовим полем Європейського Союзу.

«За час до повноправного входу до ЄС угорські парламентарії опрацювали і внесли велику кількість правок у законодавство, – розповідає Гуяш. – І ще протягом певного періоду після вступу до європейської спільноти ми мали змогу займатися гармонізацією наших законів із стандартами Євросоюзу».

Найбільший термін, що надається новому члену Європейського Союзу для кінцевого доведення внутрішньої правової бази до критеріїв ЄС, становить 10 років. Угорщина скористалася цим правом і дуже виважено і принципово підійшла до гармонізації свого законодавства.

«Повна гармонізація законів закінчилася 2014 року, – продовжує Гуяш. – Були й такі галузі законодавства, що виявилися болючими для Угорщини. Наприклад, земельне законодавство. І якби країна не відстоювала своє бачення і власні інтереси саме в питанні власності на землю, то представники інших європейських країн, у яких були фінансові можливості, уже давно б скупили угорські землі за копійки. І тому сьогодні за нашим законами власником землі може бути лише та людина, яка живе саме в Угорщині. Звичайно, це може бути

Уповноважений уряду Угорщини
Іштван Гржежа

будь-який громадянин Європейського Союзу, але проживати постійно він зобов'язаний виключно в Угорщині».

У розмовах із угорськими політиками відразу відчувається, що їхня позиція базується передусім на захисті національних інтересів рідної держави, яку вони активно відстоюють у високих кабінетах Євросоюзу. І навіть ідуть наперекір думці Брюсселя, якщо вона суперечить інтересам угорського суспільства. Хотілося б, щоб наші політики, депутати і чиновники брали приклад з угорських колег щодо відстоювання національних інтересів у питаннях земельного законодавства.

Не за горами той час, коли і Україні потрібно буде приводити свої земельні закони у відповідність до загальноєвропейських. І це стосується не лише законів про землю. Хочеться вірити, що українська влада так само відчайдушно боротиметься за інтереси країни і візьме на озброєння угорський досвід. Тим більше, як уже зазначалося, угорська сторона готова поділитися своїм досвідом і допомагати у вирішенні багатьох питань, що виникнуть в Україні на шляху членства до Європейського Союзу.

«А в цілому інтеграційний процес Угорщини був успішним і позитивним, і, попри критику, що присутня в певних прошарках суспільства, все-таки від членства Угорщини в Євросоюзі більше плюсів, ніж мінусів», – резюмує ві-

це-спікер угорського парламенту Гергей Гуяш.

Тому Угорщина послідовно підтримує європейський вектор розвитку України і швидке завершення процесу введення безвізового режиму.

«Ми прагнемо інтеграції України до ЄС, тому що знаємо вірність українського народу європейським цінностям і віримо, що членство України в Євросоюзі – основа успіху всієї Центральної Європи», – зазначає Уповноважений уряду Угорщини Іштван Грежа.

Україну й Угорщину пов'язує

і те, що на Закарпатті проживає 150-тисячна угорська громада. І в Угорщині вважають, що саме Закарпаття – це ворота України в Європу. Тому в Будапешті приділяють величезну увагу укріпленню транскордонної співпраці та розвитку інфраструктури, що пов'язує наші країни.

Пан Грежа акцентує на тому, що необхідно відкривати нові пункти пропуску на українсько-угорському кордоні – там, де межують Закарпаття і Саболч-Сатмар-Березька область Угорщини. Це не тільки розширить можливості для економічної співпраці між країнами, а й

сприятиме розвитку прикордонних територій. Сьогодні угорський уряд працює над питанням залучення інвестицій, необхідних для ремонту доріг на Закарпатті.

У перспективі, коли Україна отримає безвізовий режим, саме реконструйована транспортна інфраструктура і дорожня мережа дозволить не допустити колапсу автотранспортного зв'язку між нашими країнами.

Іштван Грежа стверджує, що стосунки між Україною, Закарпаттям і Угорщиною дуже значущі, а отримання Києвом безвізового режиму стратегічно важливе для Будапешту. Тоді економічні та гуманітарні відносини між нашими країнами будуть позбавлені меж, що ще тісніше зміцнить зв'язки між державами.

Наші в Угорщині

За словами державного секретаря з питань національної політики Арпада Потапі, в Угорщині на законодавчому рівні визнані 13 національних меншин. Попри те, що країна за своїм складом мононаціональна, увага національним меншинам приділяється величезна. На думку пана Потапі, національним меншинам, які проживають в Угорщині, на законодавчому рівні забезпечено більше

Речник української громади в парламенті Угорщини Ярослав Хортяні (праворуч)

прав, ніж вони використовують у повсякденному житті.

Як запевняє речник української громади в парламенті Угорщини Ярослава Хортяні, українці хоч і не найбільша меншина (близько 5 тисяч осіб), що проживає на берегах Дунаю, проте це монолітна і згуртована громада.

Угорське законодавство дає право представникам національних меншин брати участь у парламентських виборах. Як розповідає пані Хортяні, українці на останніх парламентських виборах включилися в передвиборні переговори майже в самому кінці. У 2014 році вибори проводилися у квітні, а наша громада тільки в лютому вирішила брати участь у виборах. Щоб стати повноправним депутатом, лідеру виборчого списку національної меншини необхідно набрати не менше 23 тисяч голосів виборців. Навіть найбільші за кількістю людей національні меншини не змогли набрати потрібну кількість голосів. А українська громада, зазначу, вважається не найбільшою в Угорщині. Однак за угорським законодавством один із членів виборчого списку, який балотується у парламент від національної меншини, отримує право увійти у вищий законодав-

чий орган на правах речника цієї громади.

Як пояснює Ярослава Хортяні, її статус речника української громади в угорському парламенті дає їй право працювати в комітетах, дозволяє виносити на розгляд законодавчі акти та зміни в закони, заслуховувати міністрів.

«Як і інші депутати, ми складаємо присягу, присутні на пленарних засіданнях, разом з усіма обговорюємо закони, – зазначає Хортяні, – однак ми не маємо права за них голосувати».

Такий досвід угорського парламентаризму, коли представники національних громад мають безпосередній законодавчий вплив та ініціативу у прийнятті рішень, що стосуються їхньої меншини, унікальний. І як зазначає урядовий секретар з питань національної політики Арпад Потапі, приклад нашої співвітчизниці, яка нині працює на благо української громади в угорському парламенті, – не виняток, а закономірність і стовідсоткова гарантія виконання Закону «Про права національних і етнічних меншин».

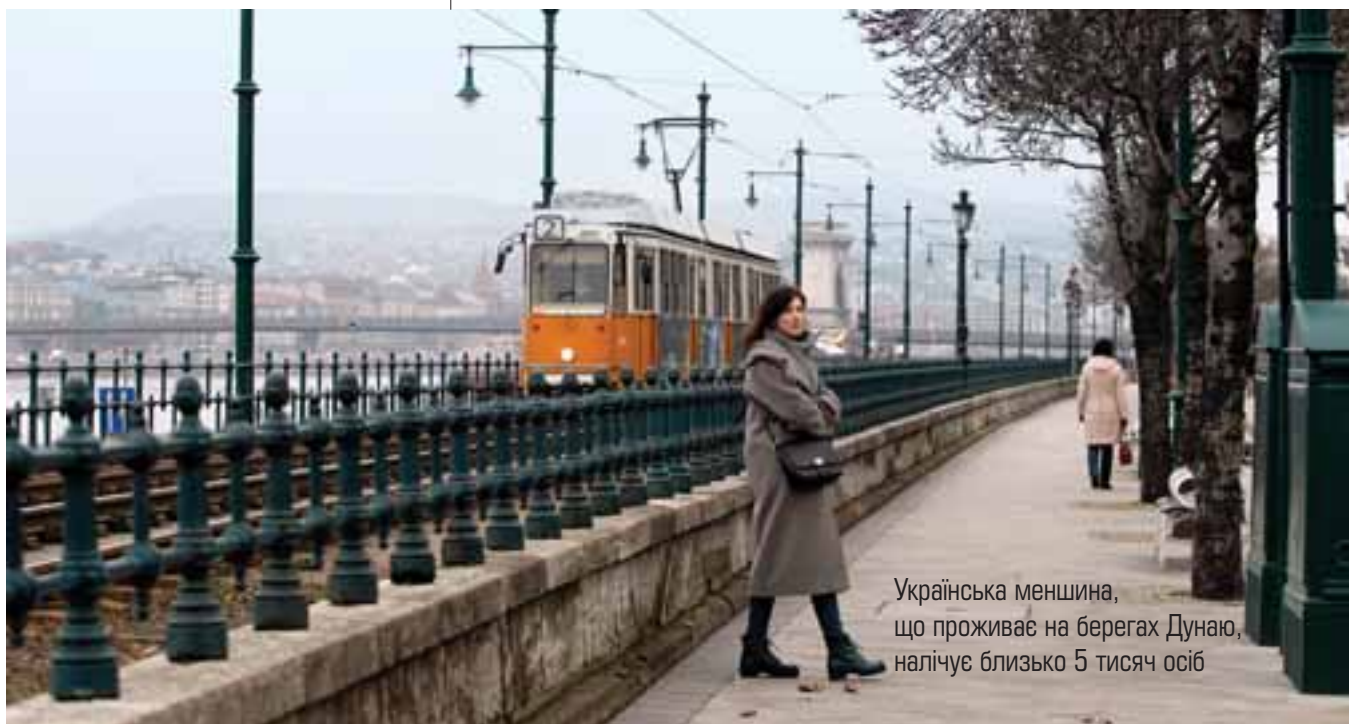
«Сьогодні в угорському парламенті представлено 13 так званих трибунів від національних меншин, які проживають на території

Державний секретар з питань національної політики Арпад Потапі

нашої країни, – наголошує держсекретар. – Такі представники користуються законодавчими правами звичайних депутатів, мають можливість через державні засоби масової інформації висловлювати свою позицію».

Загалом угорський уряд приділяє велику увагу захисту прав національних меншин і всіляко підтримує їх. Наприклад, за словами Потапі, за рахунок державного бюджету в Будапешті збудовано робочий офіс для української громади.

Українська меншина, що проживає на берегах Дунаю, налічує близько 5 тисяч осіб

Говорячи про підсумки дворічної діяльності в угорському парламенті, Ярослав Хортяні акцентує, що за цей час вдалося збільшити фінансування української громади вдвічі.

«А в бюджеті на 2016 рік на нашу громаду передбачено втричі більше коштів, ніж у ті часи, коли я була головою державного самоврядування українців Угорщини, – говорить Хортяні. – За два роки, що минули, також прийнято багато законів і внесено поправок у законодавство, яке безпосередньо стосується української громади».

Дійсно, робота в парламенті відкриває більше можливостей для вирішення поточних проблем громад.

«Наприклад, якщо раніше представники національної меншини були змушені добиватися аудієнції в різних чиновників, то тепер ми маємо можливість заслуговувати представників уряду безпосередньо на комітетах, – пояснює Ярослав Хортяні. – Ось приклад. Ми довго добивалися, щоб з України в Угорщину приїхав саме україномовний священник. І завдяки нашому представництву в парламенті дане питання вирішилося позитивно, а профільне міністерство виділило на це кошти з державного бюджету».

Сьогодні Хортяні працює над поправками до законодавства, щоб за наявності складеного державного іспиту з української мови представники місцевого самоврядування могли отримувати доплату за знання мови. Як зазначає пані Ярослава, дане питання обговорювалося на засіданні комітету, і уряд пішов назустріч побажанням українців, провів спеціальне дослідження, яке показало, що введення виплат за знання мови не буде затратним для державного бюджету. Планується, що з вересня чиновники-українці з органів місцевого самоврядування, а також вчителі, отримають надбавку до зарплати, яка в середньому буде еквівалентна 80 долларам.

«Також триває робота з відродження кафедри української

Угорська армія розвивається за Програмою будівництва збройних сил до 2018 року, в якій чітко визначені головні цілі реформування

мови, бо для нас принципове збереження не лише традицій, а й української мови. У нашій громаді багато дітей, тому ми працюємо з батьками, щоб вони прищеплювали дітям любов до української мови, працюємо над відкриттям українського дитячого садочка, а також, щоб діти й у школах мали можливість навчатися українською мовою. Одним словом, у нас дуже багато поточних справ і завдань, і ми прагнемо успішно їх виконувати», – резюмує речник української громади в парламенті Угорщини Ярослав Хортяні.

А державний секретар з питань національної політики Арпад Потапі наголошує, що місцеве самоврядування може брати на себе піклування не лише про гуманітарні питання і займатися втіленням культурно-освітніх програм, а також реалізовувати соціальні програми, бо уряд Угорщини надає національним меншинам всебічну фінансову й іншу підтримку.

Реформи в армії

У 90-х роках XX ст. угорська армія мала ті ж проблеми, що й Збройні Сили України. Хронічна відсутність потрібних бюджетних коштів на потреби війська закономірно призвела до його істотного скорочення. Однак під-

ходи до структури армії, її підготовки не змінилися, тому, попри зменшення кількості особового складу, витрати оптимізувати не вдавалося.

Процес підготовки до вступу в НАТО прискорив реформи в армії, що продовжились і після вступу в Альянс. Перед модернізованою угорською армією були поставлені такі головні завдання, як відсіч зовнішній агресії проти держави з урахуванням внеску союзників по НАТО і виконання власних зобов'язань щодо колективної безпеки, а також участь в миротворчих операціях Альянсу. Після вступу Угорщини в НАТО збройні сили були повністю деполітизовані, й над ними був встановлений громадський контроль.

Як зазначає віце-спікер угорського уряду Гергей Гуяш, коли в країні відбувалися зміни громадського устрою, то ліберальні сили виступали за відміну загального військового обов'язку. До речі, така ідея не була популярна серед угорців, але 2003 року ліберальний уряд, що був при владі, скасував військовий обов'язок. З 2004-го угорська армія перейшла на контрактний принцип комплектування.

«Сьогодні ми бачимо, що суспільство вже не підтримує відновлення загального військового

Керівник проекту FINA Тамаш Фодор

обов'язку, – зазначає Ґуяш. – Однак ми ввели добровільну підготовку до служби в армії, і в таких тренінгах беруть участь багато людей. Угорці, які пройшли таке тренування, вже є підготовленими людьми, і якщо виникне кризова ситуація, вони будуть здатні захищати Батьківщину».

Ґерґей Ґуяш також розповів про те, що багато його знайомих із бажанням проходять добровільну військову підготовку на професійній основі. А держава за той час, що чоловіки опановували армійське мистецтво, додатково виплачує їм мінімальну зарплату.

«Збільшується й частка витрат у державному бюджеті на оборонні потреби. За рішенням уряду, ця частка щороку зростатиме, доки витрати на армію не сягнуть загальноприйнятих стандартів НАТО на рівні 2%», – наголошує віце-спікер.

Сьогодні ж угорська армія розвивається за Програмою будівництва збройних сил до 2018 року, в якій чітко визначені головні цілі реформування. Також до основних завдань військових додаються нові, що впливають із сучасної Стратегічної концепції НАТО. Насамперед – це вдоско-

налення кібероборони і морської безпеки.

О, спорт, ти – мир!

Як відомо, черговий чемпіонат світу з водних видів спорту FINA відбудеться в липні 2017 року в Угорщині. Право на це дісталось Будапешту поза чергою, після того, як 2015 року Мексика відмовилася від його проведення на своїй території. У столиці відбудуться змагання з плавання у закритому басейні, водного поло і синхронного плавання, зі стрибків у воду. А на озері Балатон спортсмени змагатимуться в майстерності плавати просто неба. Нині в Угорщині триває підготовка спортивної й місцевої інфраструктури до грандіозного спортивного свята. Адже чемпіонат світу з водних видів спорту – це найбільші міжнародні змагання, як і Олімпійські ігри.

За словами керівника проекту FINA Тамаша Фодора, основною ареною чемпіонату стане істотно реконструйований та оновлений Центр водних видів спорту «Да-ґай». Також організатори готують й інші великі плавальні комплекси Будапешта, покращують відповідну міську інфраструктуру. Все робиться з прицілом на майбутнє, щоб після проведення чемпіонату місто змогло активно використовувати збудовані та реконструйовані спортивні комплекси для популяризації здорового способу життя й активного відпочинку серед жителів Будапешту та його гостей.

Організатори чемпіонату придумали видовищний хід – басейн для стрибків у воду зроблять прозорим і опустять в Дунай. І у глядачів, які сидітимуть на трибунах вздовж набережної, виникатиме

враження, що спортсмени пірнають просто у величкий Дунай. І все це відбудуватиметься на тлі всесвітньо відомої будівлі угорського парламенту, архітектура якої зачаровує і не залишає нікого байдужим.

Варто зазначити, що в Угорщині увага до спорту набула стратегічного характеру. Наприклад, держава намагається залучити до занять спортом якомога більше дітей з чотирирічного віку, зокрема й до плавання, що, як відомо,

Державний секретар з питань національної політики «Відкритий Схід» (Міністерство зовнішньої економіки і закордонних справ)
Жолт Чутора

За словами
Надзвичайного і
Повноважного Посла
Угорщини в Україні
Ерно Кешкеня, цього
літа в Угорщині
відпочинуть близько
700 українських дітей

є дієвою профілактикою багатьох хвороб. У Будапешті, наприклад, є 10 великих і безліч невеличких басейнів. І вартість їх відвідування за угорськими мірками така, що більшість сімей можуть собі дозволити регулярно займатися плаванням. А у школах на уроках фізкультури діти обов'язково відвідують басейн або учбового закладу, або найближчий міський.

«Після реконструкції водного центру «Дагай» загальна площа басейнів у Будапешті збільшиться вдвічі. Цей факт ми розглядаємо як хорошу перспективу для збільшення занять плаванням для школярів, — наголошує Фодор. — Якщо говорити в цілому за країну, то в Угорщині на держав-

ному рівні реалізується програма з будівництва басейнів. І уряд контролює, щоб водні комплекси зводилися не лише в столиці, а й у провінційних містах, щоб люди могли відвідувати басейн, а діти — вчитися плавати».

Дійсно, в Угорщині дуже багато робиться як для популяризації великого спорту, так і для залучення населення до здорового й активного способу життя. В цьому контексті логічним є бажання Угорщини поборотися за право проведення Олімпійських ігор 2024 року. Країна, в якій будується велика кількість спортивних комплексів і стадіонів, регулярно проводяться змагання світового рівня, вважає, що може претендувати на це. І хоча суперники в Будапешта серйозні — серед них і Рим, і Париж, і Сан-Франциско, Угорщина активно лобіює себе як господарку Олімпіади-2024.

Рука допомоги

Угорщина має чітку і принципову позицію щодо захисту суверенітету і територіальної цілісності України, а також невизнання анексії Криму. Державний секретар з питань політики «Відкриття на Схід» Жолт Чутора зазначає, що й Вишеградська четвірка, авторитет якої постійно

підвищується в Європі, також повністю підтримує Україну на європейській арені.

«У ці нелегкі часи особливо важливо стати поряд з нашими українськими друзями і надати їм допомогу відповідно своїм можливостям», — говорить уповноважений уряду Угорщини Іштван Грєжа.

Саме тому Угорщина постійно й різними способами підтримує Україну. Наприклад, 2015 року в угорських лікарнях лікувалися і пройшли реабілітацію 20 тяжкопоранених солдатів. А для дітей українських військовослужбовців, які загинули в АТО, та дітей із зони АТО Міністерство людських ресурсів Угорщини разом із самоврядуванням українців в Угорщині та Посольством Угорщини в Україні організували 10 турів у літні табори на озері Веленце. Минулого року там відпочили 680 дітей.

«2016 року угорська сторона продовжує цю гуманітарну місію і приймає на лікування ще 20 українських поранених військовослужбовців, а також організовує відпочинок для дітей. Улітку ми плануємо оздоровити також близько 700 дітей», — зазначив Надзвичайний і Повноважний Посол Угорщини в Україні Ерно Кешкеня.

Андрій МИРОНЧУК

Контр-адмірал запасу Микола Жибарєв: НІКОЛИ НЕ ПОШКОДУВАВ ПРО СВІЙ ВЧИНОК...

21 липня 1992 року Микола Євгенович був одним із організаторів переходу сторожового корабля Чорноморського флоту СКР-112 під Український прапор. Сьогодні він ділиться спогадами про ті тривожні дні.

Влітку 1992 року російські мас-медіа повідомили про «безпрецедентний випадок зради офіцера Чорноморського флоту, до якої причетні українські націоналісти, а також спецслужби». Вчинок капітана 2 рангу Миколи Жибарєва вони порівнювали з вчинком Анатолія Біленка, який на початку 70-х перегнав до Японії надсучасний – на той час – винищувач, попросивши заразом і політичного притулку.

А газета Чорноморського флоту називала Миколу Євгеновича «другим Саблінім», що намагався 1975 року підняти на військовому кораблі повстання проти тодішньої компартійної влади...

– Я знайомий з тими «журналістськими розслідуваннями», нічого, окрім посмішки, вони в мене не викликають, – говорить Микола Євгенович. – Бо ні з якими так званими націоналістами ніколи у своєму житті не зустрічався, ніхто мене не агітував ні з боку Міністерства оборони, як про це писали, ні від Служби безпеки України. Щоб розставити всі крапки над «і», скажу так: наш вчинок став повною несподіванкою як для командувача Військово-Морських Сил України контр-адмірала Бориса Кожина, так і для Міністра оборони України Костянтина Морозова.

– Що ж змусило вдатися до такого неординарного вчинку?

– На моїх очах Україна 1991 року стала незалежною державою. Я розумів, що потрібно робити свій вибір і як офіцеру, і як громадянину. Такої ж думки дотримувалися й інші офіцери. Тому

командир бригади капітан 2 рангу Юрій Шалит запропонував нам визначитися, кому хочемо служити – Росії чи Україні. Тож ми ще в січні 1992-го склали присягу на вірність Українському народові.

– Невже командування ЧФ не реагувало на те, що відбулося?

– Та де там! «Виховна робота» проводилася не лише з Юрієм Шалитом і мною, а й з іншими офіцерами з'єднання, які бачили себе у складі Військово-Морських Сил України. Зрозумівши, що нас не переконати, комбрига усунули з посади. Після цього ми зрозуміли, що незабаром і стосовно нас будуть вжиті відповідні заходи.

– Але ж ви, начальник штабу, продовжували виконувати свої функціональні обов'язки?

– Так, я залишався на посаді, але чітко усвідомлював, що це триватиме недовго. Так воно і сталося: за кілька місяців новий комбриг повідомив, що усуває мене від виконання обов'язків...

– А ви інформували про тиск, що чинився на вас, українську владу, Міністерство оборони України?

– Звісно, що так. Але на наші звернення ніхто не реагував, тож у нас складалося враження, що наша доля нікого не цікавить...

– І тоді...

– У травні 1992 року відбувся несанкціонований перехід одного з кораблів Чорноморського флоту з Донузлава в Севастополь. Причина – небажання помічника командира служити поруч із офіцерами, які склали присягу на вірність Україні. Після цього командування ЧФ зробило його національним героєм. Тож і я запропонував змінити місце дислокації. З тією різницею, що перехід здійснити не до Севастополя, а до Одеси – міста, де – ми у цьому були переконані – будемо захищені українською владою. При цьому вирішили виходити в море не серед ночі, як це зробив росіянин, а вдень і з піднятим над кораблем Державним прапором України!

– Невже під час переходу вас не переслідували кораблі Чорноморського флоту? Адже на Кримській військово-морській базі, де ви служили, їх вистачало...

– Переслідували. І навіть намагалися завадити вийти з Донузлава, але не вдалося.

– Ви допускали можливість застосування проти вас зброї? Усвідомлювали, яка небезпека підстерігає вас?

– Ми обмірковували різні варіанти розвитку подій, але про найбільш поганий фінал намагалися не думати...

– Ви сказали, що ваш корабель переслідували. Тоді чому не затримали?

– Коли ми тільки-но вийшли з Донузлава, то підняли Український прапор, повідомивши, що державний кордон України не збираємось порушувати, сподіваючись, що командування ЧФ не чинитиме нам особливих перешкод. Але помилились, бо нас почали переслідувати відразу кілька кораблів. Для того, щоб охолодити переслідувачів, я віддав наказ командирі корабля про оголошення бойової тривоги. І вийшов на зв'язок з командирами кораблів-переслідувачів, повідомивши, що на їхні провокації не відповідатиму, але готовий захищатись. Після цього корабельне озброєння було приведено до бою.

– Мені розповідали, що вам навіть довелося вести переговори зі своїми переслідувачами. Чи так це, Миколо Євгеновичу?

– Не переповідатиму всіх нюансів переслідування, а скажу лише, що мені дійсно довелося підніматись на борт сторожового корабля «Разительный», який нас переслідував. Бо коли б ми не зупинились і не продемонстрували готовності до переговорів, то, як кажуть серед військових, могла виникнути нештатна ситуація із сумними наслідками.

Капітан 2 рангу Микола Жибарєв

– На борту «Разительного» вас не намагалися заарештувати?

– Ніяких репресивних заходів до мене не застосовували. Ми з капітаном 1 рангу Олександром Сіліним, який був на його борту старшим за званням і посадою, під час розмови порозумілися. І доповіли про ситуацію кожен своєму керівництву.

– І як розгорталися подальші події?

– Я прибув на свій корабель і ми продовжили перехід. Перед цим отримали телеграму від командувача ВМС України віцеадмірала Бориса Кожина, згідно з якою нам належало прибути на рейд Одеси, куди ми, власне кажучи, і слідували...

– Обіймаючи посаду начальника штабу бригади, маючи за плечима військову академію, 38-річний капітан 2 рангу, цілком реально могли розраховувати на успішне просування службовими щаблями. Вирішивши перейти під українські прапори, не знали не лише, як складеться подальша кар'єра, а й доля. Адже ніяких гарантій, що вас, росіянина за походженням, там приймуть із розкритими обіймами, не було. Чи я помиляюсь?

– Мої батьки – з Костромської області, але тривалий час жили в Україні, бо тато служив у Білій Церкві. Я народився в Києві, дружина теж з України, зі Львова, тут народилися мої діти. Ми мали житло, дружина працювала, діти відвідували дитсадок і школу. Словом, на життя, як мовиться в таких випадках, гріх було скаржитись. Разом з тим і я, і сотні моряків Чорноморського флоту перебували тоді у стані невизначеності. У нас складалося враження, що нашою долею перші особи Росії не дуже переймаються. Бо, окрім запевнень, що «Чорноморський флот був, є і завжди буде російським», ми з їхніх уст не чули ніяких конкретних зобов'язань щодо того, як розрубати цей гордіїв вузол, на який перетворився флот у стосунках між Україною і Росією. До Севастополя, інших міст, де базувалися кораблі, часто навідувалися різношерсті політики, всіляко політизуючи цю проблему і втягуючи нас, військових моряків, у політичні чвари. А ми, принаймні я та мої товариші, аж ніяк не хотіли бути їхніми заручниками.

Ви, мабуть, не повірите, але ухвалюючи рішення про перехід до Одеси, ми зовсім не керувалися якимись меркантильними інтересами, оскільки ніхто з нас не був обділений ні званнями, ні по-

садами, та й побутові умови всіх цілком влаштовували.

– Це було спонтанне рішення?

– Ні, я ж сказав, що нас не влаштовувало те, що люди перебували у стані невідомості. А ще, мабуть, не останню роль відіграло те, що на особовий склад, який склав українську присягу, чинився шалений тиск з метою недопущення складання її іншими моряками. Адже чимало моряків,

мовиться, не останню роль. До того ж дислокувався він на її територіях. Зважаючи на це, у нас виникали певні запитання, але чітких відповідей на них ми не знаходили. Скажу більше: моряків, яких запідозрювали у найменшій симпатії до України, не кажучи вже про тих, хто відверто висловлював бажання їй служити, оголошували ледь не ворогами народу зі всіма відповідними наслідками.

Коли ми тільки-но вийшли з Донузлава, то підняли Український прапор, повідомивши, що державний кордон України не збираємось порушувати, сподіваючись, що командування ЧФ не чинитиме нам особливих перешкод. Але помилились, бо нас почали переслідувати відразу кілька кораблів

насамперед українців, бажали служити рідній країні, що тільки-но з'явилася на політичній карті світу. А їх командування флоту, передусім адмірал Ігор Касатов, вважало зрадниками, називаючи власовцями. Але ж які вони зрадники? Кого, скажіть, ми зрадили, перейшовши під українські прапори? Адже держави, якій усі ми присягали, вже не існувало. Чорноморський флот створювався зусиллями всіх 15 радянських республік. І Україна в цьому процесі відігравала, як

– І що це за «певні запитання» виникали у вас?

– Наприклад, чому військовослужбовці Прикарпатського, Одеського та Київського округів можуть присягати Україні, а ми – ні? Мені розповідали, що й там не все було із цим гаразд, бо ж деякі високі генеральські чини вважали, що «непереможна і легендарна» належить виключно Російській Федерації, а незалежна Україна – це так, якесь непорозуміння, і незабаром, як заявив один із російських політиків, все стане на свої місця. Але, попри деякі проблеми, офіцери частин і з'єднань, що входили до їхнього складу, все ж мали право вибору: служити Українській державі чи продовжувати службу в так званих колективних збройних силах СНД, якими командував маршал Євген Шапошников.

– Щодо кар'єрного зростання, то особисто ви не прогадали...

– Якщо натякаєте на те, що згодом я став адміралом, обіймаючи посаду начальника морської охорони в Державній прикордонній службі України, то так, моя доля в цьому сенсі склалася досить вдало. Але тоді, повірте, ніхто не

«Разительный» переслідує СКР-112

думав ні про звання, ні про посади. До того ж, як показали подальші події, все могло бути й інакше...

– **Що маєте на увазі?**

– Після того, як наш корабель прийшов до Одеси, було призначено розслідування щодо причин нашого переходу. І нам довелося спілкуватися зі слідчими Генеральної прокуратури України, посягаючи їм мотиви свого вчинку.

– **Тиск з боку правоохоронних органів був сильним?**

– Його взагалі не було, а слідчий, до речі, виявився досить толерантною людиною: вже по тому, в якій площині ставив запитання, відчувалося, що як людина розуміє мотиви нашого вчинку. Незабаром він повідомив про відсутність складу злочину в наших діях.

– **Чи зустрічалось з вами керівництво держави та Міністерства оборони?**

– Мав недовгу розмову з Міністром оборони генерал-полковником Костянтином Морозовим. Костянтин Петрович сказав, що наш вчинок ще раз підтвердив, що на ЧФ не все так благополучно, як це стверджує його командувач адмірал Касатонов. А ще Морозов сказав, що ми пришвидшили вирішення проблем щодо розподілу ЧФ. І дійсно, незабаром відбулася зустріч президентів, які домовились про основні засади формування ВМС України і ВМФ Російської Федерації на Чорному морі. Після цього тиск на офіцерів, мічманів, які висловили бажання продовжити службу в українських ВМС, припинився. Хоча, відверто кажучи, проблем у цій царині вистачало...

– **А як почала складатись ваша кар'єра вже у Військово-Морських Силах України? Вам відразу запропонували адміральську посаду?**

– Ні. 1992 року я обійняв посаду заступника командира бригади надводних кораблів, а в березні 1994-го – командира бригади. Потім було навчання в Націо-

Контр-адмірал запасу Микола Жибарєв

нальній академії оборони України, після закінчення якої командував бригадою десантних кораблів, був начальником штабу ескадри кораблів різнорідних сил. Взимку 2004-го перейшов до Державної прикордонної служби, де очолив Морську охорону.

– **Вам, мабуть, доводилося зустрічатися з офіцерами Чорноморського флоту, серед яких маєте багато друзів і знайомих. Як вони реагували на ваш вчинок?**

– Знаючи менталітет Ігоря Касатонova, який, до речі, згодом обійняв посаду першого заступника головнокомандувача російського ВМФ, я, мабуть, так і залишився для нього та його найближчого оточення, зрадником. Як і для деяких колег, які й досі вважають Севастополь містом російської слави, «забуваючи», що Севастополь у різні періоди захищали не тільки росіяни, а й українці, а на Чорноморському флоті українців служило не менше, ніж росіян.

– **А чи були на борту СКР-112 моряки, які відмовились скласти Військову присягу на вірність Україні?**

– Звісно, що були.

– **Вони ніяких перешкод не чинили вам і Вашим товаришам, які вирішили йти до Одеси?**

– Ні. Люди з розумінням поставились до цього. І продовжили свою службу у ВМС України.

– **Чи вчинили б ви так само, якби ситуація повторилась?**

– Я жодного разу не пошкодував про свій вчинок, мені ні в чому розкаюватись. Якби та ситуація повторилась, мої дії були б аналогічними.

– **Не можу не запитати вас ось про що. Скажіть, Миколо Євгеновичу, як би ви діяли в ситуації, яка склалась навесні 2014-го, коли «зелені чоловічки» захоплювали наші частини, кораблі у Криму?**

– У тій ситуації особисто я вивів би свій корабель у море. Коли б я командував бригадою, то вивів би і її.

– **А як вчинили б у разі намагань російських моряків захопити корабель у морі? Вистачило б мужності віддати наказ стріляти на ураження?**

– А для цього не потрібна мужність: обов'язок командира будь-якого корабля захищатись від нападників.

Інтерв'ю провів Сергій ЗЯТЬЄВ

ДОЛЕНОСНА ДЕКЛАРАЦІЯ

Влітку 1990-го російські газети в кращих традиціях радянсько-партійної журналістики розповідали про те, що «українські націоналісти каламутять у країні воду». Малося на увазі ухвалення Верховною Радою Української РСР Декларації про державний суверенітет України. Навіть деякі російські демократи засудили, хоча й обережно, цю подію, мовляв, потрібно спільними зусиллями оновлювати країну, маючи на увазі Радянський Союз. При цьому чомусь ніхто не звернув уваги на ту обставину, що «воду скалутували» насамперед... комуністи, без яких ніякої Декларації не було б, оскільки вони мали близько 380 голосів!..

Про причини і обставини, які призвели до розпаду найбільшої у світі імперії, сказано й написано багато. Але історики й експерти, досліджуючи цю подію, чомусь рідко згадують Декларацію про державний суверенітет, проголошений українським парламентом. Хоча, на думку Збігнева Бжезінського, вона «стала чи не першим цвяхом, забитим у домовину радянської імперії». Це дійсно так, бо ми, українці, були одними з перших (після Литви) радянських республік, хто зробив реальні кроки до відділення од «єдиного і

26 років тому 16 липня було проголошено Декларацію про державний суверенітет України. І омріяна багатьма поколіннями українців Держава нарешті постала на геополітичній карті світу

неделімого». І, попри істерію, здійснену у Білокам'яній, українці, хоч і повільно, наближалися до заповітної мрії своїх предків – побудови власної держави.

– Наприкінці 80-х – на початку 90-х років XX століття багатьом було зрозуміло, що СРСР агонізує, – розповідав покійний нині Іван Плющ, який на той час обіймав посаду першого заступника голови українського парламенту. – Ми, молоді українські політики, бачили, як на теренах радянської імперії палахкотять міжнаціональні конфлікти, забираючи чимало людських життів. Зокрема, між вірменами і азербайджанцями у Нагорному Карабаху, киргизами і узбеками тоді теж точилися криваві сутички. Тож навіть противники виходу УРСР зі складу СРСР розуміли, що їхніми жертвами можуть стати й українці, насамперед – військовослужбовці Радянської армії: за допомогою її підрозділів тодішня центральна влада намагалася

навести «конституційний лад».

В Україні, на відміну від решти «братніх» республік, до відкритих сутичок з правоохоронцями, не кажучи вже про армію, не доходило. І слава богу. Але й тут політичне життя вирувало: демонстрації демократичних сил, сміливі промови з парламентської трибуни, вимоги окремих політиків обмежити владу партії, а то й взагалі заборонити її. Словом, все йшло до ухвалення цього вікопомного документа. Не переповідатимемо всіх нюансів, що передували прийняттю Декларації, а скажемо лише, що інтрига зберігалася до останньої миті. І це не дивно: із загальної кількості парламентаріїв 373 були комуністами, тобто 85 відсотків.

«Відкривши сесію, відразу поставив обговорений постатейно проект Декларації на голосування. Результати, що висвітлювалися на табло, були вражаючими. Я думаю, що такого не чекав ніхто. Це було просто приголомшливо: «за» – 355,

проти – 4, утримались – 0, не голосували – 26», – згадував Плющ.

«Це досить цивілізований документ»

Саме так відгукувалися про Декларацію на Заході й у США. Зокрема, «Нью-Йорк таймс» писала, що «українці намагаються повернути втрачену століття тому державність цивілізованим, правовим шляхом». 27 липня 1990 року польський Сенат прийняв ухвалу з нагоди проголошення Україною власного державного суверенітету. В ній, зокрема, зазначалося, що «поляки, які свободу і незалежність Вітчизни вважають своїми основними цінностями, цілком розуміють той переломний момент в історії України, – сусіда, з яким бажають жити як рівні і близькі собі народи, а також розвивати співпрацю в усьому...».

А прем'єр-міністр Великобританії Маргарет Тетчер назвала рішення українського парламенту «вчинком, який свідчить про толерантність українців щодо країн-сусідів».

Також Декларація проголосувала, що Україна зобов'язується дотримуватися трьох неядерних принципів: не застосовувати, не виробляти і не набувати ядерної зброї.

«Сьогодні, як і у 1919-му, йде війна за Україну...»

Відтоді минуло 26 років. З історичного погляду це не так уже й багато. Утім, не можна

недооцінювати цю подію. Адже ми йшли до неї століттями, а шлях наш був не лише складним, а й трагічним, скропленим кров'ю мільйонів наших предків.

Майже сто років тому, 1919 року, здавалося, що ось вона, воля. Але російські більшовики знищили Українську Народну Республіку. Чи багато хто вірив, що з часом вона відродиться? Вже покійний Лесь Танюк, який очолював Всеукраїнську громадську організацію «Меморіал», а за часів СРСР був у близьких стосунках з багатьма дисидентами, говорив:

– Навіть їх інколи охоплювала зневіра у завтрашньому дні України. Адже компартія за допомогою КДБ, МВС, тисяч таємних сексотів контролювала всі сфери життя, в багатьох випадках кожен крок патріотів був відомий спецслужбам. Але такі хвили розпачу траплялися у цих людей вкрай рідко.

Навесні 2014-го у двері багатьох українців постукала війна.

Зі сходу – звідки вона вже приходила на нашу землю. Сьогодні, говорячи про Декларацію від 16 липня 1990 року, мимоволі згадуєш Універсали Української Центральної Ради, особливо останній – IV. Так, вони були ухвалені в різні історичні епохи і за різних умов, що, звісно, не могло не позначитись на їхньому змісті. Але об'єднує їх одне – прагнення українців мати власну державу, будувати добросусідські стосунки з іншими країнами і народами тощо. Тоді, у 1919-му, російські більшовики відразу пішли на нас війною. У 1990-му радянська імперія, яка вже тріщала по швах, утрималася од цього кроку. Проте вірні її наступники, виховані КДБ, через 24 роки намагаються розтратити єдину та незалежну Україну.

Тому і ллється сьогодні кров українців-патріотів, які захищають свою землю од знавіснілого ворога, тому і маємо мільйони тимчасових переселенців, десятки тисяч вщент знищених будинків, шкіл і дитсадків.

– Сьогодні йде реальна війна за нашу незалежність, – вважає Герой України полковник Ігор Гордійчук. – І ми її не програємо. Впевненості в цьому додає те, що сьогодні Українська держава не та, якою вона була майже 100 років тому. І Українське військо теж не те, в чому наш «старший брат» вже переконався...

Сергій ВАСИЛЬЧУК

Іван Драч – знакова постать в історії України. Його перу належать десятки поетичних збірок, за написаними сценаріями знято низку культових фільмів. Зокрема, «Пропала грамота», «Криниця для спраглих», «Камінний хрест»

**ГЕРОЙ УКРАЇНИ, ЛАУРЕАТ
ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ
ПОЕТ ІВАН ДРАЧ:**

**МИ ЗРОБИЛИ ВСЕ, ЩОБ ПОСТАЛА
НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВА**

Він тривалий час очолював Київську спілку письменників, 1989 року був обраний головою Народного Руху України, а згодом і народним депутатом. Іван Федорович керував товариством «Україна», Світовим конгресом українців та Конгресом Української інтелігенції, був міністром в уряді Віктора Ющенка. А почалася наша розмова зі спогадів про дитинство

– Я народився у селі Теліжинці, що на Київщині, – говорить Іван Драч. – Разом з родиною пережив німецьку окупацію. Після закінчення десятирічки викладав у семирічці сусіднього села... російську мову і літературу, оскільки тоді катастрофічно не вистачало вчителів. Потім працював інструктором у райкомі комсомолу, служив у лавах Радянської армії: мій полк дислокувався в Києві, на Подолі. Там став кандидатом у члени партії.

– Якої?

– Окрім комуністичної, інших не було...

– Як складалося ваше життя після армії?

– Став студентом філологічного факультету Київського університету імені Тараса Шевченка. Правда, провчився там лише до третього курсу.

– Чому?..

– Під час навчання я ще й обіймав посаду заступника секретаря комсомольської організації з ідеологічної роботи, проводив політінформації, на яких розповідав про події в країні і за кордоном. Так ось, під час однієї з них сказав, що в Караганді КДБ придушив виступи шахтарів. Це я знав достеменно. І вже наступного дня я давав пояснення на Володимирській – у республіканському управлінні КДБ...

– А в університеті як відреагували?

– Там не знали, що зі мною, кандидатом в члени партії, комсомольським активістом, робити. Адже розголос про мій «злочин» кинув би тінь підозри і на керівництво навчального закладу, мовляв, як може – за п'ять хвилин комуніст зводити наклепи на радянську

Народний Рух України поставив перед собою за мету створення Української держави і 24 серпня 1991 року Україна нарешті стала незалежною

дійсність? Не переповідастиму всіх нюансів «розборок», а скажу лише, що навчання довелося залишити. Точніше, перейти на заочне.

– Як так могло статися, що людина, котра добровільно пов'язала життя з партією, ставши ще й комсомольським вожаком, дозволила собі таке вільнодумство?

– Ніякого вільнодумства тоді не було: ті, хто дійсно його проявляв, опинялися на Колимі чи в психлікарнях... Я ж, окрилений правдою, що відкрилася нам після смерті Сталіна, вважав, що відтепер щось подібне ніколи не повториться. І раптом дізнаюся про придушення мирних шахтарських протестів. Вважаючи себе вірним лєнінцем, оскільки не знав усієї правди про «вождя світового пролетаріату», я не міг змовчати.

– Після виключення з вишу опинилися біля розбитого корита?

– Ні, не зовсім. Покійний нині Павло Загребельний, який на той час очолював «Літературну газету», запросив на роботу. На моє заперечення, що не маю диплома про вищу освіту, Павло Архипович відповів: «Мені потрібні насамперед люди, здатні писати...»

Незабаром і там у мене з'явилися проблеми. Мій однокурсник написав у Спілку письменників листа, в якому звинуватив у «презирливому ставленні до російських класиків».

– І у чому це проявлялося?

– У тім, що під час однієї з молодіжних вечірок я пошкодив портрет Віссаріона Бєлінського. Проте, дякуючи Олєсєю Гончару, який очолював спілку, ніяких так званих оргвисновок стосовно мене не було.

А до цього, коли був студентом, у мене склалися дружні стосунки з одним із партійних активістів університету. З ним я ділився найпотаємнішими думками, зокрема, щодо подій за часів Сталіна, репресій проти представників інтелігенції, які почалися вже і при Микиті Хрущові. А він теж взяв і доніс на мене. Тож і тоді проводили зі мною «профілактичну бесіду». Слава богу, що на календарі вже були інші часи: інакше опинився б на Колимі й сьогодні ми не розмовляли б з тобою.

– Потім ви навчалися у Москві...

– Так, на вищих сценарних курсах. Туди мене «заманили» Микола Вінграновський і Сергій Параджанов, переконавши, що майбутнє – за кіно...

– Ви стояли біля витоків створення Народного Руху, який так багато зробив для здобуття незалежності України. Розкажіть, будь ласка, як він створювався, хто був ініціатором його виникнення?

– Не можу назвати конкретних людей, які ініціювали цей процес. Він розпочався під впливом тих

подій, які відбувалися на просторах Радянського Союзу. Тоді, якщо пам'ятаєте, в Литві набирали сили «Саюдіс», виникали схожі громадські організації і в інших республіках Радянського Союзу, не кажучи вже про країни так званого соціалістичного табору, які намагалися позбутись «опіки старшого брата». Я та мої колеги, контактуючи з їхніми представниками, знали про перебіг тамтешніх подій. Було зрозуміло, що потрібно і нам, українцям, щось робити. Тоді ж почали повертатися з місць позбавлення волі й політичні в'язні. Звісно, що ці люди відразу вливалися в лави тих, хто бажав пришвидшення демократичних змін у суспільстві. Словом, з часом відбулася консолідація всіх національних сил.

– **До керівництва НРУ увійшли як письменники, представники інших творчих організацій, так і дисиденти. Чи не було у вас розбіжностей щодо діяльності цієї сили?**

– Великих розбіжностей не було. Але вчорашні політв'язні, зокрема В'ячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко, Михайло Горинь, у своїх пропозиціях були більш радикальні, вимагаючи рішучих дій. Зрозуміти людей, які десятиліттями поневірялися по таборах, зазнаючи утисків, а то й знущань, можна було. Але ми завжди знаходили спільну мову. Головне, вважали ми, на шляху до здобуття повної незалежності од Москви, не наламати дров. Кажучи іншими словами, ми усіляко намагалися уникати – у своїх стосунках з тодішньою владою – загострень, які могли б призвести до кровопролиття. Як це сталося в Узбекистані, Грузії. Подальший розвиток подій показав, що ми на правильному шляху.

– **Наприкінці 80-х – на початку 90-х років НРУ збирав багатотисячні мітинги, був потужною політичною силою. Як могло так статись, що його вплив на розвиток Української держави нівелювався, а згодом і сам він зійшов із політичної арени?**

– І з'їзд Народного Руху Украї-

Про Голодомор 1933-го я знав ще підлітком від своїх батьків. Адже від голоду загинуло пів мого села – більше, ніж у роки II світової війни

ни за перебудову (так він тоді називався) відбувся у вересні 1989 року. Абсолютною більшістю голосів мене обрали його головою. А через рік став народним депутатом Української РСР.

Про причини занепаду Руху можна говорити довго і багато: до цього призвели як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники. Історія свідчить, що в більшості випадків такі громадсько-політичні об'єднання рано чи пізно розпадаються, а на їхньому місці виникають інші організації, політичні партії. Наприклад, на базі НРУ виникли Українська республіканська партія, Демократична партія України, які, до речі, з часом теж зникли з політичної арени.

– **Як ви вважаєте: без Народного Руху Україна могла б стати незалежною державою?**

– Є запитання, на які важко однозначно відповісти. Це якраз із таких. Скажіть, хто може дати достеменну відповідь, як розвивалася б історія, коли б 1986 року Генеральним секретарем партії не став Михайло Горбачов? Що було б, аби на його місці опинився виходець із КДБ? Хто б і що не говорив про так звану перебудову, але саме тоді радянсько-партійний режим ослаб, зменшився вплив КДБ на всі сфери життя. Ось на цьому тлі й починалася боротьба за демократич-

ні перетворення в країні.

Народний Рух України поставив перед собою за мету створення Української держави. І вона постала на політичній карті світу. Отже, свою місію ми виконали. І це найголовніше.

– **Історія України – трагічна. Голодомори, репресії забрали життя десятків мільйонів українців. Коли ви дізналися про ці страшні її сторінки? У 60-ті роки, напевно?**

– Та ні, Сергію. Про Голодомор 1933-го я знав ще підлітком від своїх батьків. Адже від голоду загинуло пів мого села – більше, ніж у роки Другої світової війни. На сільському цвинтарі лежать багато наших родичів. У 1946-му, втікаючи від голоду, я опинився – разом з батьками – аж на Північному Кавказі. У Дагестані...

– **Скажіть, Іване Федоровичу, років 40-50 тому ви вірили, що житимете у незалежній Українській державі?**

– Якщо відверто, то мріяв про це. А чи вірив? Не надто...

– **Над чим працюєте сьогодні, Іване Федоровичу?**

– Над виданням 12-томного зібрання віршів, поем, кіносценаріїв. Це буде творчий підсумок усього мого життя.

Інтерв'ю провів
Сергій ЗЯТЬЄВ

СЛУХАЙ

ВІЙСЬКОВЕ РАДІО

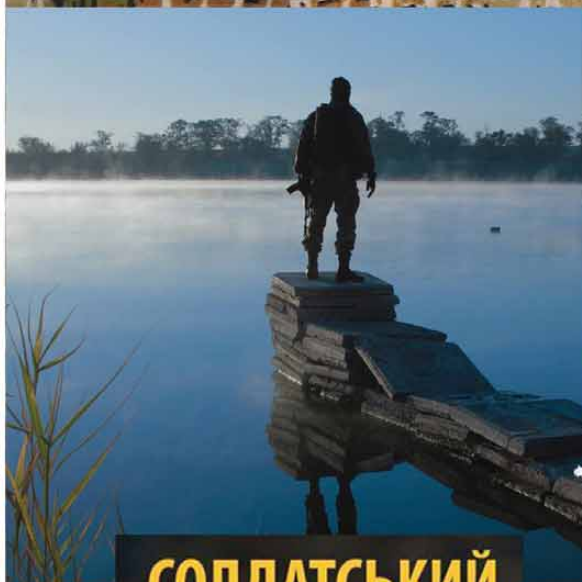
ВІЙСЬКОВЕ РАДІО
ПОІНФОРМУВАТИ
ПОЧУТИ
ПІДТРИМАТИ

«ПЕРЕДАЮ ПРИВІТ ВСІМ МУЖИКАМ З 25-КИ!
ЧЕКАЙТЕ, «ЄНОТ» СКОРО ЗНОВУ БУДЕ З ВАМИ!»

ПРИВІТАЙТЕ СВОЇХ НА ВІЙСЬКОВОМУ РАДІО:

«ПРИВІТ В АТО» / ЩОП'ЯТНИЦІ / 13:00 - 14:00 / ARMY-FM@UKR.NET

РОТА ПІДЙОМ

НОВЕ РАНКОВЕ ШОУ
07:00 - 10:00

ПРАЦЮЄМО В ТЕСТОВОМУ РЕЖИМІ НА
SVOERADIO.COM/LISTEN/ARM-YA-FM

ТЕХНІКА ВІЙНИ

ЩОВІВТОРКА / 18:30

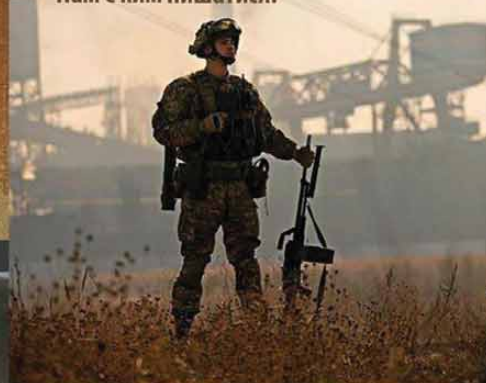
СОЛДАТСЬКИЙ ЗАПИСНИК

ЧТ / 19:00

ПОВТОР
ПН / 19:00

ГЕРОЇ СУЧАСНОСТІ

Нам є ким пишатися!

ГЕРОЇ СУЧАСНОСТІ

з Іриною Сампан

ЩОП'ЯТНИЦІ / 18:00-19:00

ПРАЦЮЄМО В ТЕСТОВОМУ РЕЖИМІ НА
SVOERADIO.COM/LISTEN/ARM-YA-FM

(044) 454-40-90

(066) 380-60-36

(068) 361-15-61

ARMY-FM@UKR.NET

ВІЙСЬКОВЕ РАДІО

КРАМАТОРСЬК
БАХМУТ
КОСТЯНТИНІВКА
ПОКРОВСЬК

105,3

МГц

<http://svoeradio.com>

<http://tunein.com>

Формений одяг для української армії

ТОВ «Торнадо» засноване у 1994 році і спеціалізується на виробництві форменого одягу, а також засобів індивідуального захисту для силових відомств України.

При розробці враховуються всі тенденції на ринку армійської форми, особливу увагу приділено функціональності, зовнішньому вигляду і комфорту. Костюми забезпечені великою кількістю кишень. Тканина має експлуатаційні характеристики – вони зносостійкі.

В офісі компанії постійно діє виставка зразків продукції, представники якої завжди проконсультують клієнта з питань серійної продукції, ознайомлять з новими зразками обмундирування і спорядження для ЗСУ.

- Костюм камуфльований «Комбат», «Multicam»
- Костюм камуфльований «Комбат», «A - Tacs AU»
- Костюм «Горка», «Multicam»
- Розвантажувальні системи, підсумки, аптечки
- Ремені брючні, тактичні
- Головні убори
- Натільна білизна
- Шеврони, фурнітура
- Спорядження різне

